

Μέρος 1: Σχέδια μαθημάτων

Ενότητα 1 (Τάξη 1)

Έχω ένα όνομα – Έχουμε ένα σχολείο

A Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Τα παιδιά μαθαίνουν το ένα, το όνομα του άλλου.	Τα παιδιά συστήνουν τα άλλα παιδιά με τα ονόματά τους.	Σελίδες χρωματιστών χαρτιών.
Μαθήματα 2 και 3	Πόσο διαφορετικά είναι τα παιδιά στην τάξη μας;	Το κάθε παιδί φτιάχνει ένα λουλούδι με τη φωτογραφία του στο κέντρο. Δημιουργείται ένα μπουκέτο από όλα τα λουλούδια.	Σελίδες χρωματιστών χαρτιών, μια μικρή φωτογραφία πορτραίτο για κάθε παιδί, και ένα μεγάλο φύλλο σεμιναρίου.
Μάθημα 4	Τι ξέρουμε ο ένας για τον άλλο;	Αναστοχασμός στην ολομέλεια.	(Η έτοιμη αφίσα).

B Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Τα παιδιά αντιλαμβάνονται τη μεγάλη ποικιλία των ονομάτων στην τάξη τους. Εκτιμούν το ότι ο καθένας τους έλαβε ένα όνομα που τους ξεχωρίζει από τους άλλους. Συνειδητοποιούν πως κανείς δε μπορεί να τους πάρει το όνομά τους και πως τους ανήκει για πάντα.

Τα παιδιά κατανοούν πως πολλά διαφορετικά ονόματα αντιστοιχούν σε πολλές διαφορετικές προσωπικότητες, και όλα μαζί, σαν ένα πλούσιο και πολύχρωμο μπουκέτο λουλουδιών, σχηματίζουν μια τάξη. Ως παραλλαγές, μπορείτε να δουλέψετε με σταγόνες βροχής, βαγόνια τρένου, νότες, πέτρες, παζλ, κ.λπ. Αυτό που πρέπει πάντα να καταστεί σαφές είναι: μαζί είμαστε κάτι περισσότερο από το σύνολο των επιμέρους ατόμων. Γινόμαστε ένα μπουκέτο, ένα σύννεφο ή μια λίμνη, ένα τρένο, μια μελωδία, ένα παζλ, και ούτω καθεξής.

Τα παιδιά κατανοούν ότι η τάξη σχηματίζει μια μαθησιακή κοινότητα.

Τα παιδιά κατανοούν και εκτιμούν πως το σχολείο είναι για να τα υποστηρίζει – τώρα και στο μέλλον, μόνα τους και μαζί με άλλους – για να μαθαίνουν περισσότερα, και να αναπτύσσουν τη γνώση και τις ικανότητές τους.

Ανακαλύπτουν πως το σχολείο δεν είναι μόνο μια υποχρέωση, αλλά δημιουργήθηκε, επίσης, επειδή τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να πάνε σχολείο και να μορφωθούν, και πως οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και το κράτος τους διασφαλίζουν το δικαίωμα αυτό.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στο Κεφάλαιο 1

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Το σχολείο είναι μέρος της ζωής μας, η τάξη είναι μια μικρο-κοινότητα από μόνη της. Ένα ισχυρό σύμβολο για αυτό είναι το μπουκέτο με τα λουλούδια. Τα παιδιά μπορούν να βιώσουν σε αυτές τις αλληλουχίες μαθημάτων τα άρθρα της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού που αναφέρονται δεξιά.	Άρθρα 7, 28 (βλ. στο παράρτημα: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού).	Τα παιδιά συμμετέχουν στην απόφαση για το μέρος στο οποίο θα τοποθετηθεί η αφίσα που δείχνει το μπουκέτο με τα λουλούδια.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Ο καθένας από εμάς είναι μοναδικός. Το κάθε παιδί είναι ευπρόσδεκτο στην τάξη. Θα ήταν κρίμα αν κάποιος από εμάς έλειπε από την τάξη. Έχουμε όλοι τα ίδια δικαιώματα.	Ως παιδιά έχουμε ειδικά δικαιώματα: Έχουμε ένα όνομα που κανείς δε μπορεί να μας το πάρει (Άρθρο 7). Έχουμε το δικαίωμα να πάμε στο σχολείο, να μάθουμε να διαβάζουμε και να γράφουμε (Άρθρο 28). Χωρίς το σχολείο, κανένας δεν θα μπορούσε να βρει δουλειά ως ενήλικας.	Τώρα ξέρω ότι αισθάνομαι καλύτερα ως μέλος μιας τάξης που αποτελεί μια καλή ομάδα. Θα προσπαθήσω να υποστηρίξω τα άλλα παιδιά στην τάξη, ώστε να αισθανθούν τόσο καλά όσο εγώ.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1

Τα παιδιά κάθονται σε κύκλο. Στη μέση του κύκλου, στο πάτωμα, υπάρχουν χάρτινες καρδιές σε διαφορετικά χρώματα. Κάθε καρδιά έχει γραμμένο το όνομα ενός παιδιού και ένα σπάγγο. Υπάρχει επίσης μια καρδιά για τον/την εκπαιδευτικό με το όνομά του/της πάνω της στη μέση του κύκλου (διάγραμμα).

Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά να συμμετάσχουν σε μια συζήτηση.

- Γνωρίζουμε όλα τα ονόματα; Ποιος είναι ποιος;
- Κάθε παιδί παίρνει την καρδιά με το όνομα ενός άλλου παιδιού. Τι μου αρέσει σε αυτό το παιδί; Τι έχω ήδη κάνει με αυτό το παιδί; Γιατί θα μου έλειπε αν δεν ήταν εδώ;
- Άλλες ερωτήσεις που μπορούν να συμπεριληφθούν: Τι θα μπορούσε κάποιος άλλος να πει για αυτό το παιδί, για παράδειγμα, ένας/μία εκπαιδευτικός, ένα αρσενικό ή θηλυκό μέλος της οικογένειας, το ίδιο το

παιδί, ένας φίλος, κάποιος άλλος στο δωμάτιο, στο σχολείο ή στην κοινότητα;

Αφού κάθε μαθητής έχει εκφράσει τις ιδέες του για τον συμμαθητή του που απεικονίζεται στην καρδιά που επέλεξε, δίνει αυτή την καρδιά στο παιδί που του ανήκει.

Κάθε παιδί κρατάει την καρδιά του/της και τη φοράει κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αυτό συνεχίζεται και στα επόμενα μαθήματα μέχρι όλα τα παιδιά να γνωρίζουν το ένα το άλλο καλά.

Η καταληκτική συζήτηση μπορεί να ξεκινήσει με τον/την εκπαιδευτικό να ρωτάει: "Γιατί χρησιμοποίησα διαφορετικά χρώματα, κι όχι μόνο ένα;"

Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τα παιδιά να φέρουν από μια μικρή φωτογραφία πορτρέτου τους στο επόμενο μάθημα (εναλλακτικά μπορεί ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να βγάλει φωτογραφίες των παιδιών).

Μαθήματα 2 και 3

Για να εισαγάγει ο/η εκπαιδευτικός το μάθημα 2 εξηγεί:

Κάθε παιδί σε αυτό τον κόσμο είναι διαφορετικό. Κάθε παιδί είναι μοναδικό ως προς το χρώμα του, τα χαρακτηριστικά, την προσωπικότητα και το όνομά του!

Τα παιδιά έχουν, επίσης, δικαιώματα, τα λεγόμενα «Δικαιώματα του Παιδιού», τα οποία αναγνωρίζονται σχεδόν σε κάθε χώρα του κόσμου. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα:

- το δικαίωμα να έχουν όνομα (Το Άρθρο 7 μπορεί να διαβαστεί φωναχτά, ή ίσως μια συντομευμένη εκδοχή του),
- το δικαίωμα να έχουν σχολική εκπαίδευση (Άρθρο 28).

Απευθυνόμαστε στους άλλους με τα ονόματά τους. Γι' αυτό είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τα ονόματα!

Ξεκινάει μια συζήτηση με όσα θέματα έχουν θιχτεί ως τώρα, και τα παιδιά εκφράζουν τις ερωτήσεις και τις απόψεις τους. Συμπερασματικά: Όλοι εμείς μαζί, με όλα τα διαφορετικά ονόματα, αρετές, χαρακτηριστικά και χρώματά μας συνθέτουμε αυτή την τάξη.

Πρόκειται να φτιάξουμε μια εικόνα της τάξης μας - όχι από καρδιές, αλλά από λουλούδια που είναι συγκεντρωμένα μαζί σε ένα βάζο. Το βάζο αντιπροσωπεύει το σχολείο, το κτίριο του σχολείου ή την αίθουσά μας. Κι όλοι εμείς είμαστε τα λουλούδια μέσα στο βάζο.

Χωρίς εμάς δεν θα υπήρχε σχολείο, το σχολείο δεν θα ήταν παρά ένα άδειο δοχείο, ένα άδειο βάζο.

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τα στάδια της δραστηριότητας:

- Τα παιδιά θα φτιάξουν τα λουλούδια τους.
- Θα χρωματίσουν τα πέταλα και θα κολλήσουν μια φωτογραφία τους στη μέση.
- Τα λουλούδια θα τοποθετηθούν μαζί για να σχηματίσουν ένα μπουκέτο.
- Το μπουκέτο θα κολληθεί σε μια αφίσα.
- Με αυτό τον τρόπο, θα φτιάξουμε μια εικόνα της πολύχρωμης τάξης μας.

Πριν από αυτή τη δημιουργική δραστηριότητα ή αμέσως μετά, τα παιδιά σκέφτονται και προσπαθούν να ερμηνεύσουν την εικόνα των λουλουδιών στο βάζο. Ο/η εκπαιδευτικός συγκεντρώνει τις διάφορες ιδέες και απόψεις. Τα παιδιά μπορούν ελεύθερα να αναπτύξουν τις ιδέες τους, απαντώντας ίσως σε ερωτήσεις, όπως οι παρακάτω:

- Τι μπορεί να συμβολίζουν τα λουλούδια;
- Τι μπορεί να συμβολίζει το βάζο;
- Γιατί είναι σημαντικό να έχουμε όνομα;

Ανάλογα με τον χρόνο και τα υλικά που είναι διαθέσιμα, αυτή η δραστηριότητα μπορεί να προσαρμοστεί με διάφορους τρόπους, για παράδειγμα:

- Οι μαθητές μπορούν να σχεδιάσουν, να κόψουν και να διακοσμήσουν οι ίδιοι τα λουλούδια ή να τους δώσουμε έτοιμα κομμένα να τα διακοσμήσουν.
- Ο/η εκπαιδευτικός έχει ετοιμάσει το κέντρο του λουλουδιού, και οι μαθητές δημιουργούν τα πέταλα.
- Οι φωτογραφίες είναι κομμένες, έτσι ώστε να χωράνε στο κέντρο του λουλουδιού.

Τα παιδιά που τελειώνουν την εργασία γρήγορα σχεδιάζουν κι άλλα μικρότερα λουλούδια χωρίς φωτογραφίες.

Τέλος, μπορεί να πραγματοποιηθεί μια έκθεση σε έναν από τους τοίχους της αίθουσας, με τίτλο “Το μπουκέτο της τάξης”. Το βάζο δείχνει σύντομες εκδοχές των Δικαιωμάτων του Παιδιού που σχετίζονται με την εικόνα (Άρθρα 7 και 28).

Μάθημα 4

Διάταξη της τάξης:

- Η αφίσα είναι τοποθετημένη στον πίνακα ή στον τοίχο.
- Οι μαθητές κάθονται σε ημικύκλιο (σε μια μεγάλη τάξη, μπορεί να είναι απαραίτητα δύο ημικύκλια. Όλοι οι μαθητές θα πρέπει να βλέπουν καλά την αφίσα).

Οι μαθητές σκέφτονται τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι μου άρεσε κατά την διάρκεια αυτής της δραστηριότητας;
- Τι έμαθα;
- Τι γνωρίζω για τα άλλα παιδιά;
- Τι έμαθα για τον/την εκπαιδευτικό;

Ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί τους μαθητές να μοιραστούν τα σχόλιά τους ο ένας με τον άλλον, έτσι ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση.

Προς το τέλος του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στα δύο δικαιώματα που φαίνονται στο βάζο. Πληροφορεί τα παιδιά για την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου).

Για να ολοκληρωθεί το μάθημα, συζητάει με την τάξη κατά πόσο η αφίσα θα πρέπει να εκτεθεί στον διάδρομο του σχολείου ή στην είσοδο. Η τάξη συζητάει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα. Πού θα πρέπει να τοποθετηθεί η αφίσα έτσι ώστε όλοι οι επισκέπτες να μπορούν να τη δουν; Τι μπορούμε να κάνουμε όταν έρχονται καινούργια παιδιά στην τάξη;

Ενότητα 2 (Τάξη 2)

Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα!

Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ Θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Όλα τα ονόματά μας!	Όλα τα παιδιά μαθαίνουν περισσότερα για τα ονόματα των άλλων (διαδραστική προσέγγιση).	Χαρτιά A4
Μάθημα 2	Πώς πήρα το όνομά μου!	Η τάξη σκέφτεται τους λόγους για να δοθεί σε ένα παιδί ένα όνομα.	Λωρίδες χαρτιού με βασικές προτάσεις, φυλλάδια μαθητή.
Μαθήματα 3 και 4	Κάθε παιδί έχει μια ιστορία να πει!	Οι μαθητές μοιράζονται πληροφορίες για τη ζωή τους. Φτιάχνουν μια εικόνα του εαυτού τους σε πραγματικό μέγεθος.	Πληροφορίες για τις οικογένειες των παιδιών (εργασία για το σπίτι), ένα φύλλο σεμιναρίου για κάθε παιδί, μαρκαδόροι και χρώματα.

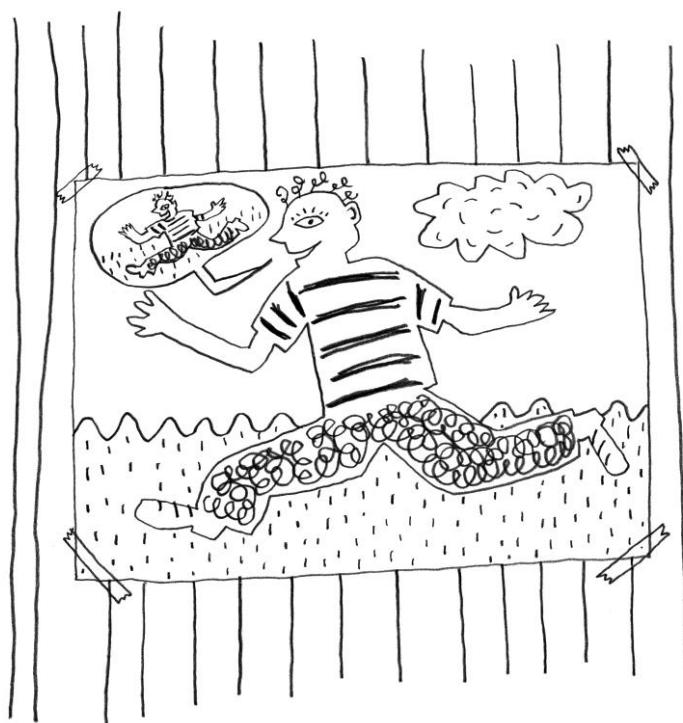
Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Το Άρθρο 7 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού προστατεύει το δικαίωμα του παιδιού να έχει όνομα. Το δεύτερο, το οικογενειακό όνομα σηματοδοτεί τους δεσμούς του παιδιού με την κοντινότερη ομάδα γύρω του. Ωστόσο, το πρώτο όνομα είναι αυτό που κάνει το παιδί να γίνει άτομο, ένα μοναδικό πλάσμα σε αυτό τον κόσμο.

Τα παιδιά θα πρέπει να είναι περήφανα για το όνομά τους, και θα πρέπει να γνωρίζουν τι σημαίνει, ποιες ελπίδες εκφράζει και γιατί διάλεξαν οι γονείς τους το συγκεκριμένο όνομα για αυτά.

Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι προσεκτικός όταν ασχολείται με αυτό το θέμα. Για πολλούς και διάφορους λόγους, μπορεί να υπάρχουν παιδιά στην τάξη που δε μένουν με τους φυσικούς γονείς τους ή που έχουν χάσει το όνομά τους όταν εξαναγκάστηκαν σε μετανάστευση ή εξορία. Ο/η εκπαιδευτικός χρειάζεται ενσυναίσθηση και ευαισθησία, όταν αντιμετωπίζει τέτοιες περιπτώσεις παιδιών.

Αυτό το κεφάλαιο, “Τα ονόματα είναι περισσότερο από απλά γράμματα!”, συνδέεται με το κεφάλαιο 1 “Έχω ένα όνομα-έχουμε ένα σχολείο”, και θα πρέπει να γίνουν αναφορές στο πρώτο κεφάλαιο αν τα παιδιά το έχουν ήδη ολοκληρώσει. Εναλλακτικά, το κεφάλαιο 2 μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν μια ολοκληρωμένη ενότητα από μόνη της.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
<i>Εκπαιδευτικός</i>		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Το σχολείο είναι μέρος της ζωής μας, η τάξη είναι μια μικρο-κοινότητα από μόνη της. Οι μαθητές συνειδητοποιούν την ταυτότητά τους, γνωρίζοντας τα ονόματα όλων των άλλων παιδιών, και ακούγοντας όλα τα υπόλοιπα παιδιά να τα φωνάζουν με το δικό τους όνομα. Τα παιδιά σε αυτό το κεφάλαιο βιώνουν τα δικαιώματα που αναφέρονται στα δεξιά.	Άρθρα 7, 8, 12, 13 (βλ. στο παράρτημα: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού).	Τα παιδιά συμμετέχουν στην απόφαση για το μέρος που θα τοποθετηθεί η αφίσα. Ισως χρειαστεί να παρασχεθεί χώρος, οπότε αυτή η ερώτηση θα πρέπει να συζητηθεί με άλλους εκπαιδευτικούς ή τον διευθυντή.
<i>Μαθητές</i>		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Έχω δει πως όλα τα υπόλοιπα παιδιά και ο/η εκπαιδευτικός με έχουν προσέξει. Με έχουν όλοι ακούσει, και τώρα όλοι γνωρίζουν το όνομά μου. Το όνομά μου με κάνει ιδιαίτερο και μοναδικό, κάποιον που είναι διαφορετικός από όλους τους άλλους. Γνωρίζω τα ονόματα όλων των άλλων παιδιών στην τάξη. Γνωρίζω κάτι για τις ζωές τους.	Ως παιδιά έχουμε ειδικά δικαιώματα: Έχουμε ένα όνομα που κανείς δν μπορεί να μας το αφαιρέσει (Άρθρο 7). Ως παιδί, έχω ήδη την προσωπική μου ιστορία ζωής, μιας ζωής που είναι διαφορετική από αυτήν που έχουν βιώσει άλλα παιδιά. Αυτό θα είναι πάντα μέρος του εαυτού μου. (Άρθρο 8). Μπορώ να έχω τη δική μου άποψη και να λέω ότι σκέφτομαι, και το ίδιο ισχύει, επίσης, και για όλα τα άλλα παιδιά. (Άρθρα 12, 13).	Όταν γνωρίζω κάποιον στην παιδική χαρά ή κάπου αλλού, θα τους ρωτάω το όνομά τους και θα τους λέω το δικό μου.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1: Όλα τα ονόματά μας!

Ο/η εκπαιδευτικός και οι μαθητές κάθονται στις καρέκλες τους που είναι τοποθετημένες σε κύκλο. Τα παιδιά κρατάνε λωρίδες χαρτιού που δείχνουν το μικρό τους όνομα με έντονα γράμματα. Ο/η εκπαιδευτικός έχει επίσης μια λωρίδα χαρτιού με το μικρό του/της όνομα, καθώς και το επίθετό του/της. Καθένας με τη σειρά του λέει το όνομά του. Τώρα, οι μαθητές πρέπει να προσέξουν και να μάθουν τα ονόματα των άλλων παιδιών, αν δεν τα γνωρίζουν ήδη. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορα παιχνίδια, μερικά εκ των οποίων είναι κατάλληλα ακόμα κι αν κάποια παιδιά γνωρίζονται μεταξύ τους:

- Τα παιδιά λένε το όνομά τους και τα ονόματα αυτών που κάθονται αριστερά και δεξιά τους, «Το όνομά μου είναι ..., και αριστερά μου κάθεται ο/η ..., και ο/η ... κάθεται δεξιά μου».
- Βρείτε κάποια κοινά χαρακτηριστικά που έχουν οι μαθητές σας, για παράδειγμα το χρώμα των τζιν τους ή της φούστας τους, τα αρχικά τους γράμματα, γυαλιά, το χρώμα των μαλλιών τους, κ.λπ., και φτιάξτε ένα γρίφο: «..., ..., και ... έχουν κάτι κοινό. Ποιος μπορεί να μου πει τι είναι;» Αυτό μπορεί να επαναληφθεί μερικές φορές.
- Μαζέψτε όλες τις κάρτες με τα ονόματα τους. Κάθε παιδί τραβάει από μία κάρτα χωρίς να διαβάσει το όνομα. Δείχνουν όλοι τις κάρτες τους. Ποιος μπορεί να βάλει τάξη σε αυτό το μπέρδεμα, δίνοντας το σωστό όνομα σε κάθε παιδί;
- Επιβιβάζομαστε στο λεωφορείο: ένα παιδί, επιλέγετε στην τύχη ποιο, ξεκινάει με την επόμενη δήλωση, «Είμαι η Άννα και επιβιβάζομαι στο λεωφορείο». Το παιδί δίπλα της συνεχίζει, «Είμαι η Σάντρα και επιβιβάζομαι στο λεωφορείο μαζί με την Άννα». Το παιδί που κάθεται δίπλα στη Σάντρα συνεχίζει με τον ίδιο τρόπο, συμπεριλαμβάνοντας όλα τα προηγούμενα παιδιά, «Είμαι ο Τομ και επιβιβάζομαι στο λεωφορείο μαζί με την Άννα και τη Σάντρα». Κρατήστε τη σειρά με την οποία τα παιδιά κάθονται στον κύκλο, καθώς αυτό θα τους διευκολύνει να θυμούνται τα ονόματα. Συνεχίστε μέχρι όλα τα παιδιά να κάθονται στο λεωφορείο. Προσέξτε να μην έρθει σε δύσκολη θέση κάποιο παιδί που έχει ξεχάσει κάποιο όνομα, και αφήστε τα παιδιά να βοηθούν το ένα το άλλο.

Ο/η εκπαιδευτικός ολοκληρώνει το μάθημα με έναν εποικοδομητικό διάλογο. Τα παρακάτω ερωτήματα χρησιμεύουν σαν ερεθίσματα για τους μαθητές:

- Μου αρέσει το όνομά μου, κι αν ναι, γιατί;
- Μερικές φορές τα ονόματα γίνονται παρατσούκλια ή αλλάζονται. Αν έχω ένα τέτοιο παρατσούκλι, μου αρέσει ή δε μου αρέσει το νέο μου όνομα, και γιατί;
- Παρατσούκλια/υποκοριστικά στην οικογένειά μας και ανάμεσα σε φίλους: τι σημαίνουν και από πού προέρχονται;
- Μερικές φορές είναι σημαντικό να έχουμε ένα όνομα. Πώς θα ήταν τα πράγματα στο σχολείο αν είχαμε όλοι το ίδιο όνομα ή δεν είχαμε καθόλου όνομα;

Για το υπόλοιπο μάθημα, αν το επιτρέπει ο χρόνος:

- Η έκφραση, «Το όνομά μου είναι...», «Με λένε...», μπορεί να παρουσιαστεί σε διάφορες γλώσσες και τα παιδιά να τις μάθουν. Η εργασία μπορεί να είναι πως το κάθε παιδί θα μάθει την έκφραση σε δύο γλώσσες. (Επέκταση: τα παιδιά μαθαίνουν την ερώτηση, «Και πως είναι το όνομά σου;»)
- Τα παιδιά θα μπορούσαν να σχεδιάσουν και να δημιουργήσουν μια ιδιαίτερη διακοσμητική ετικέτα ονόματος.

Μάθημα 2: Πώς πήρα το όνομά μου!

Ο/η εκπαιδευτικός έχει ετοιμάσει λωρίδες χαρτιού στις οποίες έχει γράψει τις παρακάτω προτάσεις (φυσικά, κάθε είδους παραλλαγή είναι δυνατή - τροποποίηση, παράλειψη, προσθήκη περισσότερων προτάσεων, κ.λπ.):

Είναι σημαντικό να έχει κανείς όνομα.

Το όνομα μου - αυτός / αυτή είμαι.

Με τα ονόματά μας, αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας και ο ένας τον άλλον.

Το όνομά μας λέει κάτι για το ποιοι είμαστε (φύλο, γλώσσα, τόπο καταγωγής, κ.λπ.).

Έχοντας ένα όνομα, ένα παιδί γίνεται μέλος ενός κράτους.

Διαλέγοντας ένα συγκεκριμένο όνομα, οι γονείς εκφράζουν συχνά ορισμένες ευχές, ελπίδες και συναισθήματα.

Ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει δυνατά μια λωρίδα στην τάξη, τη βάζει κάτω και ζητάει από τους μαθητές να πουν το νόημά της με δικά τους λόγια.

Στη συνέχεια τους δίνει τα φυλλάδια που πρέπει να συμπληρώσουν ως εργασία στο σπίτι (βλ. στα Υλικά παρακάτω).

Ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει τις ερωτήσεις στην τάξη για να βεβαιωθεί πως κάθε παιδί τις καταλαβαίνει.

- Πότε γεννήθηκα;
- Τι ώρα;
- Τι μέρα ήταν;
- Πώς ήταν ο καιρός;
- Πού γεννήθηκα;
- Ποιος ήταν παρών όταν γεννήθηκα;
- Τι βάρος είχα και πόσο μεγάλος ήμουνα όταν γεννήθηκα;
- Γιατί μου δόθηκε το συγκεκριμένο όνομα;
- Τι σημαίνει το όνομά μου;
- Πού μπορεί να βρεθεί το όνομά μου, πώς ακούγεται το όνομά μου σε άλλες γλώσσες;

Μαθήματα 3 και 4: Κάθε παιδί έχει μια ιστορία να πει!

Τα παιδιά καθονται σε έναν κύκλο. Έχουν μαζί τους το χαρτί που συμπλήρωσαν για την εργασία στο σπίτι, και συζητάνε για το τι κουβεντιάσανε με τους γονείς τους. Ο/η εκπαιδευτικός τα ενθαρρύνει να διερευνήσουν μερικές ερωτήσεις σε βάθος.

Για παράδειγμα, ετοιμάζει μια λίστα στον πίνακα που θα δείχνει την ώρα της ημέρας που γεννήθηκαν όλα τα παιδιά της τάξης. Ισως να προκύψει ένα ενδιαφέρον μοτίβο (το διαδίκτυο είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για να βρει κανείς τις ημέρες τις οποίες γεννήθηκαν τα παιδιά).

Φυσικά, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον αν κάποια παιδιά μπορούσαν να απαντήσουν στην τελευταία ερώτηση, δηλαδή, να δώσουν τους λόγους για τους οποίους οι γονείς τους τούς έδωσαν τα συγκεκριμένα ονόματα, και να εξηγήσουν τι σημαίνουν αυτά. Για την εξήγηση των ονομάτων, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να φέρει ένα λεξικό ονομάτων ή να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο για να βρει τις σημασίες τους (το διαδίκτυο θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για μη-Ευρωπαϊκά ονόματα).

Μετά τη συζήτηση στην τάξη, ανατίθεται στα παιδιά να φτιάξουν, ατομικά, μία αφίσα για τους εαυτούς τους και να συμπεριλάβουν όλες τις γραπτές πληροφορίες που έχουν για αυτούς. Ανάλογα με τις δεξιότητες γραπτού λόγου, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να χρειαστεί να βοηθήσει κάποια παιδιά.

Εναλλακτικά, τα παιδιά θα μπορούσαν να σχεδιάσουν μια εικόνα του εαυτού τους σε πραγματικό μέγεθος. Αυτό μπορεί να γίνει με τον ακόλουθο τρόπο: ένα παιδί ξαπλώνει κάτω σε χαρτί του μέτρου που έχει απλωθεί στο πάτωμα, διαλέγει μια πόδα, για παράδειγμα κάνει πως τρέχει ή στέκεται με απλωμένα τα χέρια. Ένα άλλο παιδί σχεδιάζει το περίγραμμα της φιγούρας. Στη συνέχεια, η φιγούρα αυτή κόβεται και χρωματίζεται με νερομπογιές ή άλλα χρώματα. Μπορούν, επίσης, να κοπούν και να κολληθούν στη φιγούρα καρτουνίστικα "συννεφάκια κειμένου" για να παρουσιάσουν τα παιδιά τους εαυτούς τους («Με λένε..»), και/ή ένα δεύτερο χαρτί με τις προσωπικές πληροφορίες του παιδιού.

Τα παιδιά περνούν το τέταρτο μάθημα, ολοκληρώνοντας αυτές τις αφίσες.

Τέλος, παρουσιάζονται οι αφίσες ή οι φιγούρες, και τα παιδιά συζητάνε πώς και πού θα τις εκθέσουν στο σχολικό κτίριο. Ο/η εκπαιδευτικός τους στηρίζει στη λήψη της απόφασης.

Υλικά: φυλλάδιο για τους μαθητές

Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία – Τι θα ήθελα να μάθω

Πότε γεννήθηκα;
Τι ώρα;
Τι μέρα της εβδομάδας ήταν;
Πώς ήταν ο καιρός;
Πού γεννήθηκα;
Ποιος ήταν παρών όταν γεννήθηκα;
Τι βάρος είχα και πόσο μεγάλος ήμουνα;
Γιατί μου δόθηκε το συγκεκριμένο όνομα;
Τι σημαίνει το όνομά μου;
Πού μπορεί να βρεθεί το όνομά μου, πώς ακούγεται το όνομά μου σε άλλες γλώσσες;

Ενότητα 3 (Τάξη 3)

Είμαστε μάγοι!

Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Τι μπορεί να κάνει ένας συνηθισμένος άνθρωπος για να δώσει λύση σε ένα πρόβλημα; Τι μπορεί να κάνει ένας μάγος / μια μάγισσα;	Οι μαθητές μαθαίνουν να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ ρεαλιστικών και μαγικών λύσεων σε διάφορα είδη προβλημάτων. Σχεδιάζουν την εικόνα ενός συνηθισμένου ανθρώπου ή ενός μάγου.	Πίνακας έτοιμος εκ των προτέρων για να μαζευτούν οι ιδέες των παιδιών, σχέδια, χαρτοταϊνία, χαρτιά A4, μπογιές (ξυλομπογιές, κηρομπογιές).
Μάθημα 2	Ποια είναι τα βασικά δικαιώματα του παιδιού; Ποιους τομείς της ζωής αφορούν; Τι είδους λύσεις μπορούμε να βρούμε σε αυτά τα προβλήματα;	Με το να ασχολούνται με τα πιο βασικά δικαιώματά τους, τα παιδιά μαθαίνουν το ιστορικό των δικαιωμάτων, και διατυπώνουν ευφάνταστες, καθώς και ρεαλιστικές λύσεις σε πραγματικά προβλήματα της ζωής που συνδέονται με τα δικαιώματα αυτά.	Κομμένες χάρτινες φιγούρες, μπογιές.
Μάθημα 3	Πώς μπορούμε να αναλάβουμε υποστηρικτικό ρόλο σε περιπτώσεις στις οποίες προκύπτει ένα δεδομένο πρόβλημα; Τι συγκεκριμένες λύσεις μπορούμε να προσφέρουμε;	Οι μαθητές προσπαθούν να βρουν λύσεις για δύσκολες καταστάσεις στην καθημερινή τους ζωή. Παρουσιάζουν τις λύσεις τους με παιχνίδι ρόλων.	Σκηνικά αντικείμενα για παιχνίδι ρόλων αν είναι απαραίτητο.
Μάθημα 4	Πώς μπορούμε να αξιολογήσουμε τα παραδείγματα λύσεων στα προβλήματα που παρουσίασαν οι συμμαθητές μας με παιχνίδι ρόλων; Τι μάθαμε μέσα από αυτό;	Οι μαθητές κάνουν πρόβα τους ρόλους τους και τους παίζουν μέσα στην τάξη. Στη συνέχεια, συζητάνε τις λύσεις που παρουσιάστηκαν στο παιχνίδι ρόλων.	Σκηνικά αντικείμενα για παιχνίδι ρόλων αν είναι απαραίτητο.

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Τα παιδιά σύντομα θα συνειδητοποιήσουν το γεγονός πως πολλά πράγματα είναι πέρα από τον έλεγχό τους. Υπόκεινται σε αποφάσεις που έχουν άμεσο αντίκτυπο στη ζωή τους, τις οποίες, όμως, συχνά δεν είναι σε θέση να επηρεάσουν. Άλλα τα παιδιά είναι ικανά να ταξιδεύουν στον κόσμο της φαντασίας τους. Αυτό δεν είναι απαραίτητα μια προσπάθεια να ξεφύγουν από τον πραγματικό κόσμο. Ο κόσμος της

φαντασίας είναι, επίσης, η σφαίρα όπου κάνει κανείς καινούργια σχέδια, αναστοχάζεται τις εμπειρίες του, και όπου μπορεί να αντλήσει δύναμη πριν επιστρέψει στον πραγματικό κόσμο.

Για το διδακτικό project στο κεφάλαιο 3, προτείνουμε να αξιοποιήσετε την εφευρετικότητα των παιδιών, και να τους δώσετε την ευκαιρία να μετατρέψουν τις ιδέες τους σε λύσεις για πραγματικά προβλήματα της ζωής σε σχέση με τα βασικά δικαιώματα του παιδιού. Το σημείο εκκίνησης είναι η γοητευτική φαντασίωση του να γίνουν μάγοι/μάγισσες, και να έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις μαγικές τους δυνάμεις για να λύσουν προβλήματα.

Οι στόχοι αυτού του project περιλαμβάνουν την εξοικείωση των μαθητών με τα δικαιώματα του παιδιού σε απλοποιημένη μορφή. Ταυτόχρονα, οι μαθητές καλούνται να προσδιορίσουν περιπτώσεις στο περιβάλλον τους που συνδέονται με τα δικαιώματα του παιδιού και απαιτούν μια καλύτερη λύση, και να φάξουν μαζί για τέτοιες λύσεις - τόσο "μαγικές" όσο και "πραγματικές". Είναι σημαντικό για τα παιδιά να μην παραμένουν στη σφαίρα της φαντασίας όλη την ώρα. Θα πρέπει, επίσης, να προσπαθήσουν να βρουν μια λύση σε ένα πολύ βασικό πρόβλημα στο άμεσο περιβάλλον τους και να την εφαρμόσουν στην πράξη (π.χ. εστιάζοντας σε θέματα, όπως η καθαριότητα στην τάξη και τη σχολική αυλή).

Αυτή η διδακτική ενότητα στηρίζεται στην επικοινωνία μέσα στην τάξη. Ως εκ τούτου, έχει μεγάλη σημασία να κάθονται τα παιδιά με τρόπο που ενθαρρύνει την επικοινωνία. Στην επικοινωνία στις ομάδες, όλοι οι συμμετέχοντες είναι σημαντικό να μπορούν να έχουν βλεμματική επαφή. Θα πρέπει, λοιπόν, να αποφεύγεται η διάταξη όπου τα θρανία και οι καρέκλες είναι η μία πίσω από την άλλη. Όταν κάθονται σε σειρές, τα παιδιά που βρίσκονται στο τέλος είναι σε μειονεκτική θέση. Για τον λόγο αυτό, προτείνουμε τα παιδιά να κάθονται σε κύκλο ή γύρω από ένα τραπέζι στις ομαδικες συζητήσεις.

Η ημερομηνία κατά την οποία διεξάγονται αυτά τα μαθήματα επαφίεται στον/στην εκπαιδευτικό. Ωστόσο, η δεύτερη και τρίτη εβδομάδα του Νοεμβρίου είναι κατάλληλες, δεδομένου ότι συμπίπτουν με την ετήσια Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού, στις 20 Νοεμβρίου (βλ. επίσης τις υποδείξεις στο τέλος του τέταρτου μαθήματος).

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Το σχολείο είναι σαν μια μικρο-κοινωνία. Οι μαθητές συζητάνε μαζί και βρίσκουν λύσεις για τα προβλήματα τους στην τάξη και στη ζωή τους. Αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, κι όχι μόνο με τον/την εκπαιδευτικό.	Άρθρα 13, 14, 28, 31(βλ. στο παράρτημα: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού).	Οι μαθητές σκέφτονται πραγματικές καταστάσεις με αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού, και αρχίζουν να προσπαθούν να βρουν λύσεις σε προβλήματα που είναι πραγματικά για τους ίδιους και τους άλλους.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Ακούσαμε ο ένας τον άλλον και ανακαλύψαμε πως ορισμένες από τις επιθυμίες μας, τα προβλήματα μας και τις προτεινόμενες λύσεις σε αυτά μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές. Είδαμε πώς μπορούμε να φέρουμε τις διαφορετικές προοπτικές μας σε μια συζήτηση, και να βρούμε λύσεις για τέτοια προβλήματα από κοινού.	Γνωρίζω ότι τα παιδιά έχουν ειδικά δικαιώματα: τα δικαιώματα του παιδιού. Γνωρίζω πως υπάρχει μια Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού, στις 20 Νοεμβρίου. Μαθαίνω να διακρίνω τη διαφορά μεταξύ των θαυμάτων και των απτών λύσεων σε προβλήματα στην πραγματική ζωή.	Γνωρίζω πως οι άλλοι άνθρωποι και εγώ έχουμε δικαιώματα, αλλά πρέπει να κάνω κάτι για να εξασφαλίσω πως αυτά τα δικαιώματα προστατεύονται – τόσο τα δικά μου όσα κι αυτά των άλλων ανθρώπων. Το να βρεις λύση σε ένα πρόβλημα δεν είναι εύκολο πράγμα, και δεν μπορούμε να λύσουμε όλα τα προβλήματα άμεσα. Ορισμένες από τις επιθυμίες μας δεν θα εκπληρωθούν για πολύ καιρό.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1

Η τάξη κάθεται με τις καρέκλες τοποθετημένες σε ημικύκλιο, κοντά στον πίνακα, στο μπροστινό μέρος της τάξης. Κάθε παιδί πρέπει να μπορεί να βλέπει καλά τον πίνακα.

Ο δάσκαλος ζωγραφίζει ή δείχνει μια εικόνα δύο ατόμων στον πίνακα ή σε έναν προβολέα: μια συνηθισμένη γυναίκα ή άνδρα, και έναν μάγο ή μάγισσα. Σε ζευγάρια, τα παιδιά θα πρέπει να ζωγραφίσουν τις δύο φιγούρες, και να προσπαθήσουν να απαντήσουν μαζί στα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποια είναι η διαφορά μεταξύ των μάγων και των μαγισσών, και των συνηθισμένων ανθρώπων;
- Τι μπορεί να κάνει ένας συνηθισμένος άνθρωπος σε ορισμένες περιπτώσεις, π.χ. αν δεν υπάρχει ψωμί στο σπίτι για φαγητό;
- Τι θα έκανε ο μάγος ή η μάγισσα στην ίδια περίπτωση;
- Για να ενθαρρύνουμε τη φαντασία των παιδιών, τα παιδιά μπορούν να σκεφτούν και άλλα παραδείγματα περιπτώσεων, πιθανώς με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού. Ο/η εκπαιδευτικός συλλέγει όλες τις απαντήσεις των μαθητών στον πίνακα, ως εξής:

	«Συνηθισμένος» άνθρωπος	Μάγος ή μάγισσα
Περίπτωση 1 (π.χ. πείνα)		
Περίπτωση 2 (π.χ. φτώχεια)		
Περίπτωση 3 (π.χ. ανία)		
Περίπτωση 4 (π.χ. γενέθλια)		
κ.λπ.		

Τα παιδιά μοιράζονται και συζητάνε τις λύσεις τους για τα διάφορα προβλήματα. Ερωτήσεις για την επέκταση της συζήτησης θα μπορούσαν να είναι:

- Μπορείτε να διακρίνετε κάποιες λύσεις ή ιδέες που έδωσαν ένας καλός ή κακός μάγος ή μάγισσα; Τι θα έκανε ένας καλός ή κακός μάγος ή μάγισσα σε ορισμένες περιπτώσεις;
- Πότε ήταν η τελευταία φορά που ευχήθηκατε να είχατε μαγικές δυνάμεις, και τι θέλατε να αλλάξετε τότε;
- Ποια είναι η μεγαλύτερη επιθυμία σας αυτή τη στιγμή; Πώς θα εκπληρώνατε αυτή την επιθυμία σας αν είχατε μαγικές δυνάμεις; Πώς θα μπορούσατε να εκπληρώσετε αυτή την επιθυμία στην πραγματικότητα;
- Κ.λπ.

Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές να παρουσιάσουν τις ιδέες τους και δίνει σε όλους θετική υποστήριξη. Εξηγεί πως η τάξη θα συζητήσει για μάγους αρκετές φορές στα επόμενα μαθήματα, και αναθέτει στους μαθητές να ψάξουν για εικόνες με μάγους σε περιοδικά ή βιβλία και να τις φέρουν, αν είναι δυνατόν, στην τάξη. Οι εικόνες και τα βιβλία μπορούν να παρουσιαστούν σε μια μικρή έκθεση.

Για το υπόλοιπο μέρος του μαθήματος, τα παιδιά φτιάχνουν ένα πολύχρωμο σχέδιο ενός περίτεχνου μάγου ή μάγισσας, και δίπλα σε αυτό, τη φιγούρα ενός "συνηθισμένου ανθρώπου". Τα σχέδια αυτά μπορούν να ολοκληρωθούν ως εργασία για το σπίτι, και στη συνέχεια να παρουσιαστούν στην έκθεση.

Μάθημα 2 (διάρκεια: περίπου 1 ½ μαθήματα)

Εισαγωγή: προβολή και σχολιασμός της έκθεσης (βλ. παραπάνω), αν έχει γίνει αρκετά μεγάλη για να παρουσιαστεί. Ο/η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τους μαθητές να συλλέξουν περισσότερες φωτογραφίες, βιβλία και αντικείμενα και να τελειώσουν τα σχέδια τους, αν δεν το έχουν ήδη κάνει.

Τα παιδιά κάθονται τώρα σε έναν κύκλο. Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια σύντομη συζήτηση για τα δέκα πιο σημαντικά δικαιώματα του παιδιού. Σε αυτό το βασικό μάθημα, τους λέει ότι πάνω από 50 χρόνια πριν, ειδικά δικαιώματα σχετικά με τη ζωή και την κατάσταση των παιδιών δημιουργήθηκαν και υπογράφηκαν από πάρα πολλά κράτη. Εδώ, σας προτείνουμε να διαβάσετε τη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών, του 1959, (βλ. παράρτημα, αν και συντομευμένες εκδόσεις μπορούν, επίσης, να βρεθούν στο διαδίκτυο), την οποία ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να προσαρμόσει και να συντομεύσει, όπως κρίνει απαραίτητο.

Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να κάνει την παρουσίαση όσο πιο περιγραφική, κατανοητή και προσανατολισμένη στο παιδί είναι δυνατόν: παραδείγματα από πραγματικές καταστάσεις της ζωής ή ιστορίες που σχετίζονται με την εμπειρία των παιδιών θα υποστήριζαν κάτι τέτοιο.

Για να συνοψίσει και να καταλήξει σε συμπεράσματα, ο/η εκπαιδευτικός θα μπορούσε να καταρτίσει μαζί με τα παιδιά μια λίστα με τα πιο σημαντικά σημεία, και, στη συνέχεια, να τα γράψει στον πίνακα. Τα παιδιά θα μπορούσαν, μετά, να αντιγράψουν τη λίστα στα τετράδιά τους.

Τα παιδιά πρέπει να καταλάβουν ότι:

- υπάρχουν δικαιώματα του παιδιού.
- τα δικαιώματα αυτά ισχύουν για κάθε παιδί, και εδώ στη χώρα μας.
- ο στόχος είναι να δίνουν σε κάθε παιδί τη δυνατότητα να μεγαλώνει με έναν υγιή και ολοκληρωμένο τρόπο (αυτό περιλαμβάνει τη σωματική, ηθική, πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη).
- η ελευθερία και η προσωπική αξιοπρέπεια του παιδιού πρέπει να γίνονται σεβαστά.

Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός δίνει περίπου 20 χάρτινες φιγούρες αγοριών και κοριτσιών, τις οποίες είτε ο/η ίδιος/α ή οι μαθητές έχουν κόψει εκ των προτέρων. Στη συνέχεια, οι φιγούρες αυτές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες των πέντε φιγούρων, στο πάτωμα. Ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι κάθε ομάδα έχει ένα ιδιαίτερο πρόβλημα:

- η πρώτη ομάδα βιώνει μια απειλή της σωματικής της ευεξίας (τρόφιμα, υγεία, κ.λπ.),
- η δεύτερη ομάδα βιώνει μια απειλή της πνευματικής της ευεξίας (διακρίσεις, το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, κ.λπ.),
- η τρίτη ομάδα βιώνει μια απειλή σχετικά με τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες της (δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες, εκπαίδευση, κ.λπ.),
- η τέταρτη ομάδα βιώνει μια απειλή προς το κοινωνικό της περιβάλλον (οικογένεια, φίλοι, κ.λπ.).

Μετά από αυτή την εξήγηση, η τάξη χωρίζεται σε τέσσερις ομάδες, εκ των οποίων η καθεμία είναι υπεύθυνη για μία από τις ομάδες των χάρτινων φιγούρων. Η οδηγία: Πάρτε τις πέντε φιγούρες σας και γράψτε σε κάθε μία προτάσεις για το τι χρειάζονται ή για το τι τους λείπει ή για αυτό από το οποίο υποφέρουν. Χρησιμοποιήστε προτάσεις με το «Εγώ» (σε πρώτο πρόσωπο). Για παράδειγμα, η ομάδα «πνευματική ευεξία» θα μπορούσε να γράψει φράσεις, όπως: "Οι άνθρωποι με κοροϊδεύουν, επειδή είμαι ξένος", "Εγώ υποφέρω, γιατί δεν έχω φίλους", "Εγώ είμαι λυπημένος, γιατί οι άνθρωποι κοροϊδεύουν τον τρόπο που μιλάω", κ.λπ.

Τα παιδιά εργάζονται στις ομάδες τους, στη συνέχεια παρουσιάζουν ο ένας στον άλλο, και κάνουν μια συζήτηση προκειμένου να βρουν επιπλέον παραδείγματα για την ομάδα των φιγούρων τους (π.χ. «Τι άλλο μπορείτε να σκεφτείτε;») - ενδεχομένως γράφοντας σε περισσότερες φιγούρες.

Στη συνέχεια, οι ομάδες γίνονται μάγοι και μάγισσες που θέλουνε να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά να βιώσουν τα δικαιώματά τους! Οι μαθητές κοιτάνε τις γραμμένες φιγούρες μία προς μία. Για κάθε μία, γίνονται οι ακόλουθες ερωτήσεις:

- Διαβάστε ό,τι είναι γραμμένο: τι είναι αυτό από το οποίο υποφέρει το παιδί;
- Πώς θα μπορούσε ο μάγος ή μάγισσα να βοηθήσει; Τι θα μπορούσε να κάνει, ώστε να βοηθηθεί το παιδί σήμερα, αύριο και κάθε μέρα;
- Τι θα μπορούσε το ίδιο το παιδί να κάνει για τον εαυτό του, ώστε να αισθανθεί καλύτερα;
- Τι θα μπορούσαν οι άνθρωποι χωρίς μαγικές δυνάμεις να κάνουν (για παράδειγμα εμείς) για να βοηθήσουμε αυτό το παιδί να αισθανθεί καλύτερα;

Αυτό μπορεί να γίνει με την τάξη στο σύνολό της ή, ανάλογα με το μέγεθος της τάξης και τον διαθέσιμο χρόνο, σε δύο ή περισσότερες μικρές ομάδες.

Μάθημα 3

Ο/η εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει τα δέκα βασικότερα δικαιώματα του παιδιού (βλ. παραπάνω, μάθημα 2). Σήμερα, ψάχνουμε για απτές καταστάσεις στην πραγματική ζωή, όπου τα δικαιώματα αυτά παίζουν ή θα πρέπει να παίζουν μεγάλο ρόλο. Ο/η εκπαιδευτικός παρακινεί τα παιδιά να σκεφτούν μέρη ή καταστάσεις στην καθημερινή τους ζωή, στις οποίες είναι δύσκολα γι' αυτούς, τους συμμαθητές τους ή τους νεότερους ή μεγαλύτερους μαθητές στο σχολείο. Ειδικότερα, θα πρέπει να προσπαθήσουν να σκεφτούν καταστάσεις στις οποίες απειλούνται τα δικαιώματα των παιδιών αυτών. Αυτό το κάνουν σε ζευγάρια. Ως ερέθισμα, καθώς και για την καταγραφή των ιδεών των παιδιών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον πίνακα η ακόλουθη λίστα με μέρη και καταστάσεις:

Τόποι

- Η αίθουσα
- Το προαύλιο του σχολείου
- Η διαδρομή προς το σχολείο

Καταστάσεις

- Καβγάς και διαφωνία
- Να μην έχει κάποιος φαγητό
- Να είναι κάποιος αδιάβαστος
- Να έχει ξυλοκοπηθεί
- Να μην έχει φίλους
- Να μην έχει ένα ζεστό χειμωνιάτικο μπουφάν
- Να μην έχει κατάλληλο αθλητικό εξοπλισμό

Οδηγία: Θα πάρουμε, τώρα, τους ρόλους μικρών μάγων και μαγισσών, και θα προσπαθήσουμε να βρούμε λύσεις στα προβλήματα αυτά.

Στην ολομέλεια, θα συζητήσουμε δυο, τρεις καταστάσεις και τις – όσο πιο ρεαλιστικές - λύσεις τους. Οι μαθητές σχηματίζουν μικρές ομάδες των τριών ή τεσσάρων, και διαλέγουν μία κατάσταση με την οποία θέλουν να ασχοληθούν, και να παρουσιάσουν μια λύση. Κάθε ομάδα θα πρέπει να δημιουργήσει ένα παιχνίδι ρόλων για να παρουσιάσει τόσο την κατάσταση, όσο και τη λύση της. Το σημερινό μάθημα είναι για προετοιμασία: τα παιχνίδια ρόλων και οι συζητήσεις θα πραγματοποιηθούν στο επόμενο μάθημα (και όχι αμέσως μετά το μάθημα 3, λόγω των απαιτήσεων της εργασίας παρακάτω).

Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί τις απαιτήσεις για το παιχνίδι ρόλων: προσδιορίζει τον διαθέσιμο χρόνο για την προετοιμασία και την παρουσιαση (π.χ. 5 λεπτά), το περιεχόμενο (κατάσταση και λύση), δίνει συμβουλές για την παρουσίαση (δυνατή και καθαρή ομιλία, χρήση βοηθημάτων, κ.λπ.). Ο/η εκπαιδευτικός υποστηρίζει τις ομάδες, κάνει προτάσεις, εάν είναι απαραίτητο και ακούει. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για το τέταρτο μάθημα, οι μαθητές μπορούν να συμπεριλάβουν στο παιχνίδι ρόλων κοστούμια και σκηνικά.

Μάθημα 4

Δίνονται σύντομες οδηγίες στην τάξη σχετικά με τα παιχνίδια ρόλων: χρονικοί περιορισμοί, σαφή κριτήρια παρατήρησης για όσους παρακολουθούν (π.χ. Παρουσιάζεται η κατάσταση με κατανοητό τρόπο; Είναι η λύση ρεαλιστική; Ήταν οι ηθοποιοί πειστικοί;). Αυτά τα καθήκοντα παρατήρησης θα πρέπει να καταγράφονται στον πίνακα!

Μετά από κάθε παρουσίαση ή μετά από κάθε δεύτερη, θα πρέπει να γίνεται μια συζήτηση η οποία θα ασχολείται με τις παραπάνω ερωτήσεις, καθώς και με γενικότερα θέματα (π.χ. Ποιος έχει βιώσει ποτέ μια παρόμοια κατάσταση; Πώς αντιδράσατε / τι κάνατε σε αυτή την κατάσταση;).

Καταληκτική συζήτηση (όλη η τάξη) σχετικά με τις διάφορες προβληματικές καταστάσεις και λύσεις που παρουσιάστηκαν, η οποία ολοκληρώνεται με την επισκόπηση και πάλι των Δικαιωμάτων του Παιδιού, και τη συνειδητοποίηση πως όλη η δραστηριότητα ήταν πάντα σχετική με τα δικαιώματα αυτά.

Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να υλοποιηθεί ένα project για να τιμήσουν την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου), όπου τα παιδιά θα μπορούσαν να ετοιμάσουν κάτι για την ευρύτερη σχολική κοινότητα (πληροφορίες για τα δικαιώματα του παιδιού για μια άλλη τάξη, δημιουργική επικοινωνία των εν λόγω δικαιωμάτων, π.χ. μια έκθεση αφισών στον διάδρομο του σχολείου, ένα μικρό θεατρικό με βάση τα παιχνίδια ρόλων που παρουσιάστηκαν στην τάξη).

Ενότητα 4 (Τάξη 4)

Τα δικαιώματά μας – ο θησαυρός μας

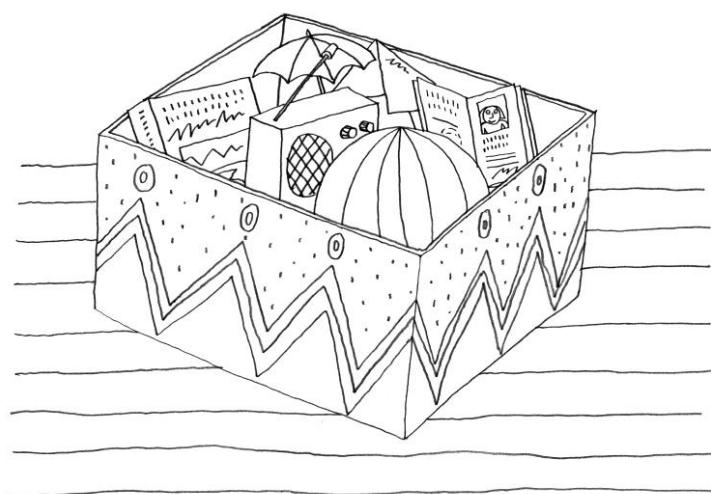
Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Γιατί χρειαζόμαστε ειδικά δικαιώματα για το παιδί;	Οι μαθητές εισάγονται στο project «Το κουτί του θησαυρού», και συζητάνε πώς θα το σχεδιάσουν και υλοποιήσουν.	Αντικείμενα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αντιπροσωπεύσουν ορισμένα δικαιώματα του παιδιού (σαν παραδείγματα και για έμπνευση). Κάρτες για τα δικαιώματα του παιδιού. Κείμενο για τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. παράρτημα).
Μάθημα 2 (με επιπλέον σχολικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των επόμενων εβδομάδων)	Το προσωπικό μου κουτί του θησαυρού - κάτι ιδιαίτερο.	Οι μαθητές διακοσμούν τα κουτιά του θησαυρού τους και τα προετοιμάζουν για τους «θησαυρούς των δικαιωμάτων του παιδιού».	Κάθε παιδί φέρνει ένα μεταλλικό, ξύλινο ή κουτί από χαρτόνι στο σχολείο. Πολύχρωμα κουμπιά, κομμάτια ύφασμα, κ.λπ. Κόλλα και ψαλίδια.
Μάθημα 3 (μετά από ένα διάστημα αρκετών εβδομάδων)	Το δικό μου κουτί του θησαυρού, το δικό σου κουτί του θησαυρού: μια αμοιβαία ανταλλαγή!	Τα παιδιά παρουσιάζουν τα κουτιά του θησαυρού διοργανώνοντας μια έκθεση στα θρανία τους.	Τα κουτιά του θησαυρού των μαθητών (με τα περιεχόμενα).
Μάθημα 4 (λίγο πριν τις 20 Νοεμβρίου)	Πώς μπορούμε να διοργανώσουμε μια έκθεση;	Οι μαθητές εκθέτουν τους θησαυρούς και τα κουτιά του θησαυρού τους για να τα δουν όλα τα άλλα παιδιά στο σχολείο.	Οι μαθητές βρίσκουν μια αίθουσα ή ένα άλλο μέρος για την έκθεσή τους (κατά προτίμηση-αλλά όχι απαραίτητα - στο σχολείο).

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Οι μαθητές αποκτούν μια βαθύτερη γνώση για τα δικαιώματα του παιδιού. Στη διάρκεια ενός μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος, μελετάνε τα περιεχόμενα και τις προθέσεις αυτών των δικαιωμάτων, προσπαθώντας να αντιστοιχίσουν κάθε δικαίωμα με ένα αντικείμενο που μπορεί να απεικονίζει ή να συμβολίζει αυτό το δικαίωμα. Κάθε παιδί θα βρει τις δικές του λύσεις. Για να το γίνει αυτό, τα παιδιά θα πρέπει να έχουν κατανοήσει και ερμηνεύσει τα εν λόγω Άρθρα.

Όσον αφορά τη θεωρία της μάθησης, η εργασία επιτρέπει στους μαθητές να οργανώσουν ενεργά τις δικές τους διαδικασίες

μάθησης, το οποίο αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητές τους να έχουν την εμπειρία μιας βιώσιμης ανάπτυξης της γνώσης. Επιπρόσθετα, κατασκευάζοντας το κάθε παιδί το δικό του κουτί του θησαυρού, ταυτίζεται πιο έντονα με τα δικαιώματα του παιδιού που επέλεξε, τόσο σε διανοητικό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο.

Αυτό είναι είναι ένα project για την τάξη το οποίο καλύπτει μία μεγαλύτερη χρονική περίοδο (μεταξύ πέντε και επτά εβδομάδων), και μπορεί να παρακινεί και να εμπνέει τους μαθητές να μοιράζονται και να συζητούν τις ιδέες τους καθόλη τη διάρκεια.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου), μπορεί να πραγματοποιηθεί μία έκθεση με τα κουτιά του θησαυρού των μαθητών στο σχολείο. Αυτό παρέχει επιπλέον παρακίνηση και θα δώσει κίνητρο στους μικρότερους μαθητές να κάνουν κάτι παρόμοιο ένα ή δύο χρόνια αργότερα.

Η πιο ιδανική στιγμή για την έναρξη του project είναι μεταξύ τέλος Σεπτεμβρίου και μέσα Οκτωβρίου.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Κάθε μαθητής απολαμβάνει το δικαίωμα να αναπτύξει έναν προσωπικό τρόπο καλλιτεχνικής έκφρασης. Έτσι, οι μαθητές αυξάνουν την αυτοπεποίθησή τους και μαθαίνουν περισσότερα για τους ίδιους και τους άλλους.	Εισάγονται όλα τα δικαιώματα του παιδιού και συζητούνται.	Οι μαθητές μαθαίνουν να παίρνουν αποφάσεις, και να υποστηρίζουν τις λύσεις που έχουν βρει.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Είναι υπέροχο όταν το σχολείο γίνεται ένα μέρος όπου μπορούμε να δούμε τόσα πολλά έργα τέχνης. Απολαμβάνω να βρίσκομαι στο σχολείο.	Έχω μελετήσει τα δικαιώματα του παιδιού για μεγάλο χρονικό διάστημα. Έπρεπε να πάρω μια απόφαση σχετικά με κάθε Άρθρο, και μπορούσα να το κάνω μόνο αν είχα καταλάβει το Άρθρο. Διαπίστωσα πως δεν είναι πάντα εύκολο να καταλάβω τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.	Δεν είναι όλα τα Άρθρα στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού εξίσου σημαντικά για μένα. Έχω σκεφτεί ποια άρθρα θα μπορούσα να υποστηρίξω. Έχω σκεφτεί ποια άρθρα είναι ιδιαίτερα σημαντικά για άλλα παιδιά σε άλλες οικογένειες, περιοχές, ή χώρες και τι θα μπορούσα να κάνω για να τα υποστηρίξω.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1 (τέλος Σεπτεμβρίου / αρχές Οκτωβρίου, διάρκεια: περίπου 1 ½ ώρες)

Εισαγωγή: Ο/η εκπαιδευτικός ενεργούμενη γνώση σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, και ανακεφαλαιώνει τα πιο σημαντικά σημεία (βλέπε Κεφάλαιο 3, μάθημα 2). Δίνει στα παιδιά αντίγραφα των καρτών των δικαιωμάτων του παιδιού (βλ. παράρτημα) και τα εξηγεί, έτσι ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν τα εν λόγω δικαιώματα (Ποιο δικαίωμα απεικονίζεται σε ποια φωτογραφία;) και να είναι ικανά να κάνουν τη δουλειά που απαιτείται από αυτά. Αυτό το μάθημα χρειάζεται χρόνο και καλή προετοιμασία από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού, που σημαίνει μια λεπτομερή ανάγνωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. παράρτημα). Καθώς εισάγονται οι κάρτες των δικαιωμάτων του παιδιού, ο στόχος δεν πρέπει να είναι απλά η ανάγνωση των διαφόρων δικαιωμάτων και το ταίριασμά τους με μια εικόνα, αλλά πολύ περισσότερο η αξιοποίηση των εικόνων για την αφήγηση μιας ιστορίας ή μιας αναφοράς σχετικά με το συγκεκριμένο δικαίωμα.

Στη συνέχεια, ο /η εκπαιδευτικός βάζει πάνω στο τραπέζι δίπλα στις κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού ένα κουτί που είναι διακοσμημένο, έτσι ώστε να μοιάζει με σεντούκι θησαυρού. Παράλληλα, τοποθετεί αντικείμενα που συμβολίζουν κάποια από τα δικαιώματα του παιδιού. Για παράδειγμα, για το Άρθρο 7 (δικαίωμα σε ένα όνομα από τη γέννηση), θα μπορούσε να τοποθετηθεί ένα μικρό κερί ως υπενθύμιση της τελετής βάπτισης ή των γενεθλίων. Για το Άρθρο 28 (δικαίωμα στην εκπαίδευση), θα μπορούσε να τοποθετηθεί ένα μολύβι. Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί την αρχή του συμβολισμού και συζητά περαιτέρω παραδείγματα με τους μαθητές.

Ο/η εκπαιδευτικός, στη συνέχεια, εξηγεί περαιτέρω το πλάνο:

Η Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού είναι στις 20 Νοεμβρίου. Μέχρι τότε, κάθε παιδί θα πρέπει να έχει σχεδιάσει και δημιουργήσει ένα κουτί θησαυρού. Το κουτί θα πρέπει να γεμίσει με κάρτες και αντικείμενα που σχετίζονται με τα εν λόγω δικαιώματα. Κάθε παιδί είναι ελεύθερο να διαλέξει τα αντικείμενα που συμβολίζουν τα δικαιώματα με τα οποία ασχολείται.

Συγκεκριμένες εργασίες: Κάθε παιδί έχει χρόνο μέχρι την επόμενη εβδομάδα για να βρει και να διακοσμήσει ένα κουτί, έτσι ώστε να μοιάζει με ένα κουτί θησαυρού. Πρώτον, τα παιδιά θα πρέπει να βρουν ένα κουτί που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να φτιάξουν το σεντούκι θησαυρού. Το κουτί αυτό μπορεί να είναι από χαρτόνι, ξύλο ή μέταλλο, και τα παιδιά θα πρέπει να βοηθήσουν ο ένας τον άλλο βρουν ένα κατάλληλο κουτί. Ο σχεδιασμός και η διακόσμηση του κουτιού μπορεί να γίνει στο σχολείο κατά τη διάρκεια του μαθήματος των εικαστικών, έτσι ώστε η εργασία για το σπίτι να είναι απλώς να βρουν και να φέρουν στο σχολείο ένα κατάλληλο κουτί, καθώς και αρκετό υλικό για να διακοσμήσουν το δικό τους, αλλά και να το μοιραστούν ή ανταλλάξουν με τους συμμαθητές τους.

Όλοι οι μαθητές πάρουν τις κάρτες με τα δικαιώματα του παιδιού και τις κόβουν. Αυτές θα πρέπει να τοποθετούνται στο σεντούκι του θησαυρού μόλις είναι έτοιμο. Η οδηγία: Αρχίστε να ψάχνετε για θησαυρό, δηλαδή βρείτε τους πρώτους σας θησαυρούς / αντικείμενα που συμβολίζουν συγκεκριμένα δικαιώματα του παιδιού!

Μια πιθανή (ουσιαστική) εστίαση: Πηγαίνετε πάλι στις κάρτες των δικαιωμάτων του παιδιού, και γράψτε λέξεις-κλειδιά στο πίσω μέρος της καθεμίας που να συνοψίζουν το κάθε δικαίωμα.

Μάθημα 2 (μία εβδομάδα αργότερα)

Τα παιδιά δείχνουν το ένα στο άλλο τα υλικά τους, και τα αντικείμενα που έχουν φέρει μαζί τους για να συμβολίσουν τα δικαιώματα στις κάρτες τους (βλ. την εργασία παραπάνω).

Συζήτηση/Ιδεοθύελλα

- Για τον σχεδιασμό του κουτιού του θησαυρού.

β) Για κατάλληλα «σύμβολα» για τα ατομικά δικαιώματα του παιδιού (αν είναι δυνατόν, με μια ενσωματωμένη επανάληψη των πιο σημαντικών δικαιωμάτων του παιδιού): Ποια θα ήταν μια κατάλληλη εικόνα για ποια κάρτα; Πού μπορούν να βρεθούν τέτοια αντικείμενα («θησαυροί»), κ.λπ.; Είναι σημαντικό το "κυνήγι του θησαυρού" να βοηθήσει τα παιδιά να εξοικειωθούν με τα δικαιώματα του παιδιού, και να τα κατανοήσουν καλύτερα. Μπορούν να επιλέξουν ένα αντικείμενο, μόνο αν έχουν κατανοήσει τι ακριβώς σημαίνει ένα συγκεκριμένο δικαίωμα.

Τα παιδιά αρχίζουν να διακοσμούν τα κουτιά του θησαυρού τους. Βοηθούν ο ένας τον άλλο να επιλέξουν, και μοιράζονται το διακοσμητικό υλικό. Ο/η εκπαιδευτικός αποφασίζει πόσο χρόνο να διαθέσει για αυτή την εργασία. Μπορεί να ολοκληρωθεί, είτε στο σχολείο (ενδεχομένως σε ένα επιπλέον μάθημα), είτε ως εργασία για το σπίτι.

Κατά τη διάρκεια του «κυνηγιού του θησαυρού», όπου τα παιδιά συλλέγουν τα αντικείμενα και τα υλικά τους για τις επόμενες τέσσερις έως πέντε εβδομάδες, οι μαθητές θα πρέπει να ανταλλάσσουν τις ιδέες τους και να δείχνουν ο ένας τον άλλον ευρήματα τους: Τι έχεις βρει, να συμβολίζει ποιο δικαίωμα; Οι μαθητές επιπρέπεται να αντιγράφουν τις ιδέες του άλλου. Τα παιδιά θα συμμετάσχουν σε ένα είδος συναγωνισμού για το ποιος έχει το πιο όμορφο σεντούκι θησαυρού με τις πιο δημιουργικές και πρωτότυπες ιδέες.

Μάθημα 3

Μία εβδομάδα πριν την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού στις 20 Νοεμβρίου: Όλα τα παιδιά δείχνουν τα αντικείμενα που έχουν μαζέψει σε μια έκθεση πάνω στα θρανία τους. Δεν χρειάζεται να απεικονίζουν κάθε δικαίωμα με ένα αντικείμενο. Γίνεται μια μικρή περιήγηση γύρω από όλα τα αντικείμενα (10 λεπτά).

Τα παιδιά εξηγούν το ένα στο άλλο γιατί επέλεξαν το κάθε αντικείμενο (αυτό γίνεται μετά από μια σύντομη φάση προετοιμασίας σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων).

Μετά από αυτό, πραγματοποιείται, υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού, μια συζήτηση στην ολομέλεια, όπου η τάξη συζητάει για το πώς θα μπορούσε να παρουσιαστεί η έκθεση για τους άλλους μαθητές του σχολείου την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου). Ερωτήσεις για συζήτηση: Υπάρχουν γυάλινες προθήκες που θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε; Να στήναμε μερικά μικρά τραπέζια στο σχολείο; Να μετατρέπαμε την τάξη μας σε μουσείο για τα δικαιώματα του παιδιού στις 20 Νοεμβρίου; Ίσως κι άλλο τμήμα της τρίτης τάξης να έχει κάνει το ίδιο project. Ποιος θα δει τι γίνεται τις υπόλοιπες τάξεις; Να καλέσουμε τον διευθυντή, τον σύμβουλο, τους/τις άλλους εκπαιδευτικούς και τους γονείς; Να σχεδιάσουμε μια αφίσα για να διαφημίσει την έκθεσή μας; Να οργανώσουμε ένα είδος τελετής έναρξης για την έκθεση; Να κάνει ένα παιδί ή ο/η εκπαιδευτικός μια σύντομη εισαγωγική ομιλία; Να κάνουμε πρόβες ή να συνθέσουμε ένα τραγούδι για την περίσταση; Ή, τι άλλο;

Μάθημα 4

Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού, 20 Νοεμβρίου (ή όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτή την ημερομηνία):

Οι μαθητές διοργανώνουν την έκθεση, σύμφωνα με το συμφωνημένο σχέδιο, και παρουσιάζουν τα κουτιά του θησαυρού τους στους άλλους μαθητές του σχολείου. Σε σχέση με αυτό, πρέπει να υπάρχουν κάποιες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού (οι πληροφορίες αυτές θα μπορούσαν και θα έπρεπε, επίσης, να διαχέονται στην εναρκτήρια ομιλία και στην αφίσα της έκθεσης).

Μετά από αυτό, θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μια συζήτηση/αναστοχασμός στην τάξη (ίσως αρχικά να γίνει γραπτά, και, στη συνέχεια, προφορικά): Πώς πήγε το project; Τι κερδίσατε από αυτό; Τι δεν πήγε καλά; Τι θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει καλύτερα; Ή, τι άλλο;

Ενότητα 5 (Τάξη 5)

Φτιάχνουμε κανόνες για την τάξη μας

Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Τι δικαιώματα έχει ο καθένας σε αυτή την τάξη;	Δουλεύοντας σε ομάδες, οι μαθητές ετοιμάζουν έναν κατάλογο με προτάσεις για κανόνες στην τάξη.	Σελίδες Α3 (μία ανά ομάδα).
Μάθημα 2	Τι κάνει έναν κανόνα καλό; Γιατί μπορεί να μας δυσκολεύουν; Γιατί μπορεί να είναι χρήσιμοι;	Οι μαθητές σκέφτονται για την έννοια της τάξης και των κανόνων.	Φυλλάδια με τις βασικές αρχές των κανόνων στη δημοκρατία. Σελίδες Α4.
Μάθημα 3	Πώς μπορούν τα δικαιώματα του παιδιού να ζωντανέψουν στην τάξη;	Δουλεύοντας σε ομάδες, οι μαθητές βρίσκουν κανόνες που εναρμονίζονται με τα δικαιώματα του παιδιού.	Φυλλάδια, είτε φωτοτυπημένα είτε γραμμένα από τους μαθητές.
Μάθημα 4	Επεξεργαζόμαστε κανόνες σε ομάδες, και συμφωνούμε σε κανόνες στην τάξη.	Οι μαθητές συγκρίνουν τις ιδέες τους και προσπαθούν να αποφασίσουν ομόφωνα για τους κανόνες της τάξης.	-

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Όταν συνδέουμε τους κανόνες για την τάξη με την προοπτική των ανθρώπινων δικαιωμάτων ή των δικαιωμάτων του παιδιού, αυτοί οι κανόνες έχουν επιπτώσεις που υπερβαίνουν κατά πολύ την απλή διασφάλιση της ησυχίας στην τάξη.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού δεν είναι ένα σύνολο από ψυχρούς νομικούς κανόνες. Αν πρόκειται να λειτουργήσουν και να αποκτήσουν νόημα, θα πρέπει να χρησιμεύσουν ως μέσα και κατευθυντήριες γραμμές στις προσπάθειές μας να ζούμε ισότητα και με δικαιοσύνη στην καθημερινή μας ζωή. Για τους μαθητές, το σχολείο είναι σημαντικό. Από ορισμένες απόψεις, αποτελεί ακόμα και το επίκεντρο της καθημερινής τους ζωής. Άλλα το σχολείο είναι και κάτι ακόμα: το μοναδικό μέρος όπου οι μαθητές μπορούν, μέσα στα όρια ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, να μάθουν πώς να ενεργούν στην κοινωνία. Το σχολείο, με άλλα λόγια, η αίθουσα, και τα σχολικά κτίρια στο σύνολό τους, αλλά και η δομή επίσης του σχολείου και η ηγεσία του, σχηματίζουν μια μινιατούρα της κοινωνίας, μια μικρο-κοινωνία. Ό,τι έχουν μάθει, αναπτύξει και δοκιμάσει οι μαθητές εδώ, είτε είναι είτε δεν είναι επωφελές, έχει μια μεγάλη πιθανότητα να

μεταφερθεί πέρα από τα όρια της τάξης και της σχολικής κοινότητας. Το να κάνουμε τους μαθητές να έχουν επίγνωση αυτού του γεγονότος, και να το χρησιμοποιούν όσον αφορά στην εκπαίδευση για τα δικαιώματα του παιδιού είναι ένας σημαντικός στόχος του κεφαλαίου 5.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αποτελούν ένα συμπληρωματικό ζευγάρι εννοιών. Ανήκουν το ένα στο άλλο, όπως η μέρα και η νύχτα ή το καλοκαίρι και ο χειμώνας. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις εξαρτώνται το ένα από το άλλο. Τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά χωρίς να εκτιμήσουμε την αλληλεξάρτηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων.

Το παρόν project θα επικεντρωθεί στα παρακάτω άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού:

Άρθρο 12, να ακούγεται η γνώμη μας

Άρθρο 13, ελευθερία της έκφρασης

Άρθρο 28, το δικαίωμα στην εκπαίδευση,

Άρθρο 31, το δικαίωμα στην ανάπτυξη και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
<i>Εκπαιδευτικός</i>		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Σε αυτή την ενότητα, οι μαθητές θα βιώσουν με από τρόπο πως χρειαζόμαστε κανόνες για να ζούμε μαζί, και θα κατανοήσουν πως τα δικαιώματα του παιδιού ορίζουν ένα τέτοιο σύστημα κανόνων.	Άρθρα 12, 13, 28, 31(βλ. στο παράρτημα: Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού).	Οι μαθητές κατανοούν πώς δημιουργούνται οι κανόνες σε μια δημοκρατία. Είναι σε θέση να λάβουν μέρος σε δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
<i>Μαθητές</i>		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Οι μαθητές κατανοούν πως τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις συμβαδίζουν. Συνειδητοποιούν ότι οι κανόνες έχουν γίνει από τους ανθρώπους για τους ανθρώπους, ότι μπορούν να αλλάξουν, και πως δεν είναι εύκολο σε μια ομάδα να συμφωνήσουν όλοι σε δεσμευτικούς κανόνες.	Τώρα γνωρίζω ότι έχω τα δικαιώματα να συμμετέχω στη δημιουργία κανόνων για την τάξη μας. Γνωρίζω ότι η σύνταξη της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού ήταν ένα παρόμοιο είδος διαδικασίας.	Τώρα μπορώ να προσπαθήσω να βρω παρόμοιους κανόνες για το πώς να συμβιώνω στην οικογένειά μου, στην αθλητική ομάδα, ή με τους φίλους μου. Θα πρέπει να διασφαλίσουμε ότι όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι συμμετέχουν στον καθορισμό τέτοιων κανόνων, και είναι σε θέση να συμφωνήσουν σε μια συμβιβαστική λύση.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1

Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια κατατοπιστική εισαγωγή στο project και το πλάνο για τα επόμενα τέσσερα μαθήματα.

Ξεκινάει μια συζήτηση για το θέμα των «δικαιωμάτων και υποχρεώσεων» με τους μαθητές. Ως πιθανή πηγή έμπνευσης:

- Αναφέρετε ορισμένα δικαιώματα που έχετε στην τάξη, στην αυλή του σχολείου ή στην οικογένειά σας. Υπενθυμίστε στον εαυτό σας τα δικαιώματα του παιδιού για τα οποία έχετε ήδη ακούσει πολλά!
- Τα δικαιώματα αυτά θα λειτουργήσουν μόνο αν τα σέβονται και οι άλλοι. Σε κάθε δικαίωμα αντιστοιχεί - για τους άλλους και για εμας – μία υποχρέωση! Τώρα, ας σκεφτούμε άλλα παραδείγματα που αναφέρατε.

Η τάξη χωρίζεται σε τρεις, έξι ή εννέα ομάδες, ανάλογα με το μέγεθός της. Προσπαθείστε να μην έχετε παραπάνω από πέντε μαθητές σε κάθε ομάδα. Κάθε ομάδα είναι έπειτα Α, Β ή Γ.

Κάθε ομάδα ορίζει έναν εκπρόσωπο. Δίνουν ανατροφοδότηση – πώς ορίσανε τον εκπρόσωπο;

Κάθε ομάδα έχει μία σελίδα χαρτί χωρισμένη στα τρία. Χρησιμοποιώντας το επάνω τρίτο του χαρτιού, καταγράφουν αυτά που πιστεύουν πως είναι τα δικαιώματα κάθε ενός (συμπεριλαμβανομένου του/της εκπαιδευτικού) στην τάξη τους. Πρέπει να καταγράψουν κάθε πρόταση, και κάθε πρόταση να αριθμηθεί.

Δίνουν ανατροφοδότηση – πόσο καλά νομίζετε πως έχετε ολοκληρώσει την εργασία; Τι ήταν αυτό που κάνατε όλοι και βοήθησε; Τι εμπόδισε;

Το χαρτί δίνεται στην επόμενη ομάδα (Α στη Β, Β στη Γ, Γ στην Α).

Κάθε ομάδα αξιολογεί τον κατάλογο των δικαιωμάτων που προέκυψε από την προηγούμενη ομάδα. Συζητούν τα ακόλουθα ερωτήματα: Ποιες υποχρεώσεις αντιστοιχούν σε ποια δικαιώματα; Ποιες ευθύνες έχουμε προκειμένου να σεβαστούμε αυτά τα δικαιώματα; Τι πρέπει να κάνουμε, πώς θα πρέπει να συμπεριφερθούμε; Π.χ. «Ο καθένας έχει το δικαίωμα να ακούγεται» αντιστοιχεί στο «Έχουμε την ευθύνη να ακούμε».

Χρησιμοποιώντας τους ίδιους αριθμούς, όπως χρησιμοποιήθηκαν στην ενότητα για τα δικαιώματα, οι ομάδες τώρα γράφουν αντίστοιχες υποχρεώσεις στο μεσαίο τρίτο του χαρτιού.

Στο τέλος του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός συλλέγει όλες τις ιδέες από τους μαθητές για να τις επανεξετάσει πιριν από το επόμενο μάθημα.

Μάθημα 2 (διάρκεια περίπου 1 ½ ώρες)

Ο/η εκπαιδευτικός καθοδηγεί μια συζήτηση με τους μαθητές σε σχέση με τους «κανόνες», χρησιμοποιώντας βασικές ερωτήσεις και κάνοντας αναφορές, π.χ. σε κανόνες στα αθλήματα, στην τάξη ή στην κυκλοφορία στους δρόμους. Πηγή έμπνευσης:

- Γιατί είναι καλό να υπάρχουν κανόνες; Τι μπορεί να είναι ενοχλητικό στο να υπάρχουν κανόνες;
- Πότε είμαι ευτυχισμένος για το ότι υπάρχουν κανόνες; Τι με ενοχλεί σχετικά με τους κανόνες;
- Ποιος ορίζει τους κανόνες σε διάφορα περιβάλλοντα; Ποιος έχει την εξουσία να επιβάλει τους κανόνες και τις κυρώσεις σε περίπτωση που οι κανόνες δεν τηρούνται;

Ως κίνητρο για να ξεκινήσει αυτή η φάση του μαθήματος, ή για να συνοψίσετε στη συνέχεια, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το κείμενο που ακολουθεί (ή μια συντομευμένη έκδοση), "Πειθαρχία και τάξη στη δημοκρατία - και στο σχολείο".

Πειθαρχία και τάξη στη δημοκρατία – και στο σχολείο

1. Η τάξη είναι απαραίτητη υπό οποιεσδήποτε συνθήκες.
Μια ομάδα χωρίς τάξη και βασικούς κανόνες δε μπορεί να είναι δημοκρατική.
2. Τα όρια είναι απαραίτητα. Οι κανόνες μπορεί να είναι λανθασμένοι ή ακατάλληλοι. Άλλα εφόσον δεν έχουν αντικατασταθεί, πρέπει να γίνονται σεβαστοί. Θα πρέπει, ωστόσο, να είναι δυνατόν να αλλάξουν.
3. Από την αρχή, τα παιδιά θα πρέπει να συμμετέχουν στον καθορισμό και την επιβολή κανόνων.
Μόνο με αυτό τον τρόπο, είναι δυνατόν να ταυτιστούν με τους κανόνες.
4. Η κοινότητα μιας τάξης δε μπορεί να λειτουργήσει χωρίς αμοιβαία εμπιστοσύνη και σεβασμό. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να αποδειχτεί δύσκολο να δημιουργηθεί τέτοια ατμόσφαιρα.
5. Το ομαδικό πνεύμα πρέπει να αντικαταστήσει τον ανταγωνισμό μέσα στην τάξη.
6. Μια φιλική ατμόσφαιρα στην τάξη είναι ζωτικής σημασίας.
7. Οι κοινωνικές δεξιότητες του/της εκπαιδευτικού συμβάλλουν ουσιαστικά (δημοκρατική ηγεσία, η ανάπτυξη της αίσθησης του ανήκειν στην ομάδα, το χτίσιμο σχέσεων, κ.λπ.).
8. Η επικοινωνία της ομάδας είναι μια μόνιμη πραγματικότητα σε μια δημοκρατική τάξη.
9. Οι μαθητές, αγόρια και κορίτσια, πρέπει να ενθαρρύνονται να εξερευνούν κάτι καινούριο και να μαθαίνουν από τα λάθη.
10. Εντός των ορίων, θα πρέπει να είναι δυνατή η άσκηση ελευθεριών. Μόνο με αυτό τον τρόπο, είναι δυνατό να αναπτυχθεί ατομική υπευθυνότητα.
11. Η πειθαρχία και η τάξη θα γίνουν αποδεκτές και τα άτομα θα συμμορφωθούν πρόθυμα, αν αυτές βοηθούν κάθε άτομο να εκφραστεί, κι αν υποστηρίζουν την ομάδα να αναπτύξει ικανοποιητικές σχέσεις και συνθήκες εργασίας.

"Χωρίς τάξη και βασικούς κανόνες καμία ομάδα ανθρώπων δε μπορεί να είναι δημοκρατική."

Η τάξη χωρίζεται στις ίδιες ομάδες με το προηγούμενο μάθημα. Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει τα χαρτιά Α3 από το προηγούμενο μάθημα, και δίνει την παρακάτω οδηγία:

Κοιτάξτε τι έχετε γράψει μέχρι τώρα. Σκεφτείτε τους κανόνες που νιώθετε πως είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για εμάς ώστε να ζούμε μαζί, και που θα θέλατε να παρουσιάσετε στη συνέχεια στην τάξη.

Γράψτε αυτούς τους κανόνες στο τρίτο κάτω μέρος του χαρτιού σύμφωνα με τις ακόλουθες οδηγίες (ιδανικά, ο/η εκπαιδευτικός δίνει ένα ή δύο παραδείγματα):

- Θα πρέπει να είναι θετικά διατυπωμένες, κι όχι απαγορευτικές.
- Θα πρέπει να περιγράφουν τις υποχρεώσεις, καθώς και τα δικαιώματα, π.χ. χρησιμοποιώντας μία διατύπωση με το «επειδή»: «Έχουμε την ευθύνη να ακούμε, όταν άλλοι άνθρωποι μιλούν, επειδή έχουμε το δικαίωμα να ακουγόμαστε».

Οι ομάδες κάνουν τη δουλειά τους, σύμφωνα με τις οδηγίες. Μετά από αυτό, σχηματίζονται μεγαλύτερες ομάδες από την ένωση δύο ομάδων. Κάθε ομάδα παρουσιάζει τους κανόνες της στην άλλη ομάδα, και γίνεται συζήτηση και ανατροφοδότηση σχετικά με τους επιλεγμένους κανόνες, τη διατύπωση και τη δυνατότητα κατανόησής τους, με πιθανή επανεπεξεργασία και βελτίωση.

Κάθε ομάδα πρέπει να επιλέξει το πολύ τρεις κανόνες. Αυτοί, γράφονται στη συνέχεια, με παχιά γραφή, σε μεγάλες λωρίδες χαρτιού (κομμένες κατά μήκος, από χαρτί Α3).

Αυτοί οι τρεις κανόνες (ανά ομάδα) αναρτώνται στον πίνακα στην τάξη. Γίνεται μια συζήτηση στην τάξη για το κάθε σύνολο κανόνων: ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα εξηγεί τους επιλεγμένους κανόνες στην τάξη.

Σύνοψη: Τελική επεξεργασία με σκοπό τη δημιουργία μιας συλλογής κανόνων που θέλουμε να κάνουμε δεσμευτικούς για την τάξη μας:

- Ποιοι κανόνες είναι πανομοιότυποι ή παρόμοιοι; Ποιοι μπορούν, επομένως, να παραλειφθούν ή να συνενωθούν;
- Τι πρέπει να επαναδιατυπωθεί έτσι ώστε να καταστεί η φράση πιο λακωνική και κατανοητή;

Πραγματοποιείται, στη συνέχεια, μια ψηφοφορία που θα καθορίσει ποιοι κανόνες πρέπει να τηρούνται. Κάθε μαθητής έχει πέντε "μάρκες" να «ξιδέψει» σχετικά με τους κανόνες που πιστεύει πως πρέπει να εφαρμοστούν στην τάξη τους. Μπορούν να τους επιλέξουν κάνοντας μια μικρή γραμμή στον τίτλα, ή τοποθετώντας ένα μικρό αυτοκόλλητο δίπλα στους προτιμώμενους κανόνες. Οι κανόνες (μέχρι, αλλά όχι περισσότερο από δέκα) με τον υψηλότερο αριθμό ψήφων γράφονται ως ένα νέο σύνολο κανόνων για την τάξη, ή περιλαμβάνονται στο προϋπάρχον σύνολο κανόνων. Μπορούν να καθαρογραφούν ως ένα ειδικό έγγραφο, που υπογράφεται από κάθε μαθητή και τοποθετείται σε περίοπτη θέση στην τάξη.

Αναστοχασμός στη μάθηση (όπου ταυτόχρονα οι κανόνες εφαρμόζονται και ενισχύονται): Συνεργατική μάθηση. Τι βοήθησε; Τι εμπόδισε; Πώς συμβάλατε στις δραστηριότητες; Πρόσεξες κάποιον άλλον στην τάξη του οποίου η συνεισφορά ήταν χρήσιμη; Γιατί; Τι έκανε;

Μάθημα 3

Ο/η εκπαιδευτικός ενεργοποιεί την προηγούμενη γνώση σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και ανακεφαλαιώνει τα πιο σημαντικά σημεία (βλ. Κεφάλαιο 3, μάθημα 2 και Κεφάλαιο 4, μάθημα 1): η δημιουργία των δικαιωμάτων του παιδιού, τα πιο σημαντικά δικαιώματα του παιδιού, ενδεχομένως και σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τώρα, ο/η εκπαιδευτικός εισάγει τα ακόλουθα δικαιώματα του παιδιού, αυτή τη φορά χρησιμοποιώντας το αυθεντικό κείμενο από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. παράρτημα):

- Άρθρο 12, εκφράζουμε τις απόψεις μας και τα ενδιαφέροντά μας,
- Άρθρο 13, το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης,
- Άρθρο 28, το δικαίωμα στην εκπαίδευση,
- Άρθρο 31, το δικαίωμα στην ανάπτυξη και τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου.

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες (τις ίδιες όπως και στο μάθημα 1 και 2, ή νέες ομάδες μεταξύ τριών και τεσσάρων παιδιών). Κάθε ομάδα παίρνει ένα φύλλο χαρτί A4, και με αυτό θα ετοιμάσει ένα φύλλο με δύο στήλες, όπως το παρακάτω. Στη στενή στήλη στα αριστερά, βάζουν τα τέσσερα δικαιώματα, χωρισμένα κατά διαστήματα ομοιόμορφα στο κάτω μέρος της σελίδας. Στην ευρύτερη στήλη στα δεξιά, συγκεντρώνουν τις σκέψεις τους σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που φέρουν αυτά τα δικαιώματα, τόσο για τους ίδιους όσο και για τους άλλους. Ως σημείο αναφοράς, θα μπορούσαν να ρωτήσουν: «Αν ο γείτονάς μου, ένας φίλος μου ή ένας συμμαθητής μου διεκδικεί αυτό το δικαίωμα, ποιες υποχρεώσεις και καθήκοντα προκύπτουν σαν αποτέλεσμα για μένα και τους άλλους;» ή (για το Άρθρο 28): «Ποια καθήκοντα πρέπει να εκπληρώνει η κοινωνία και το σχολείο για να διασφαλίζει το δικαίωμα στην εκπαίδευση; Πώς μπορώ εγώ, ως μέλος αυτής της τάξης, να συμβάλω στην επιτυχία αυτού του δικαιώματος;». Τα αποτελέσματα θα συζητηθούν στο επόμενο μάθημα.

Όνόματα των μελών της ομάδας	
Δικαιώματα	Κανόνες και υποχρεώσεις
<p>Άρθρο 12 <i>Εκφράζουμε τις απόψεις και τα ενδιαφέροντά μας</i> Σε τι αφορά;</p>	
<p>Άρθρο 13 <i>Ελευθερία της έκφρασης</i> Σε τι αφορά;</p>	
<p>Άρθρο 28 <i>Το δικαίωμα στην εκπαίδευση</i> Σε τι αφορά;</p>	
<p>Άρθρο 31 <i>Το δικαίωμα στην ανάπauση και τις δραστηριότητες tou ελεύθερου χρόνου</i> Σε τι αφορά;</p>	

Mάθημα 4

Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους (δηλαδή το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας από το μάθημα 3) ο ένας στον άλλο στην τάξη. Υπάρχει ένας εκπρόσωπος ανά ομάδα. Μπορούν να αναφερθούν σε ζητήματα όπως τα επόμενα:

- Πώς προσεγγίσαμε την εργασία μας; (Διαδικασία της ομαδικής εργασίας και της λήψης αποφάσεων)
- Τι ήταν σημαντικό για εμάς; (Κριτήρια και αξίες)
- Πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι θα τηρούνται οι κανόνες; (στάσεις σε σχέση με τους κανόνες και την επιβολή τους) Ποιος είναι υπεύθυνος για την επιβολή αυτών των τεσσάρων δικαιωμάτων του παιδιού;

Πιθανό συμπέρασμα: Συνεργατική τελική επεξεργασία, συμφωνία για την τελική συλλογική έκδοση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων σε σχέση με τα τέσσερα στοιχειώδη δικαιώματα του παιδιού που έχουν εξεταστεί. Μια ομάδα θα μπορούσε να αναλάβει το έργο της δημιουργίας ενός εγγράφου που απεικονίζει τους κανόνες ως έργο τέχνης. Όλοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί υπογράφουν αυτό το έγγραφο. Οι κανόνες είναι σε ισχύ μέχρις ότου αντικατασταθούν από ένα νέο έγγραφο. Το έγγραφο θα μπορούσε να παρουσιαστεί στην Παιγκόσμια Ημέρα του Παιδιού ως παράδειγμα για το πώς ασκείται η δημοκρατία στην τάξη.

Ενότητα 6 (Τάξη 6)

Τα δικαιώματα του παιδιού: ένα έργο τέχνης!

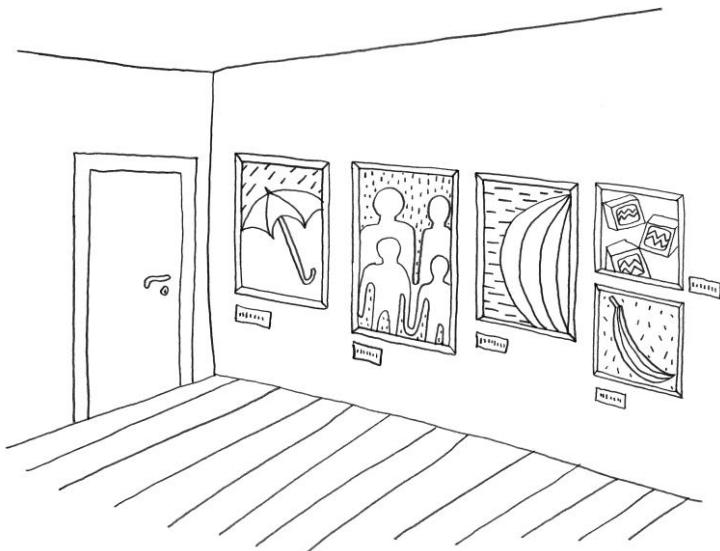
Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Τι είναι ένα καλλιτεχνικό project; Πώς μπορώ να παρουσιάσω τα δικαιώματα του παιδιού με καλλιτεχνικά μέσα;	Οι μαθητές επιλέγουν ένα άρθρο από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού που θα παρουσιάσουν ως έργο τέχνης, και αναπτύσσουν τις πρώτες τους ιδέες.	Μερικά περιοδικά. Τα δικαιώματα του παιδιού σε κάρτες ή χαρτάκια.
Μαθήματα 2 - 4	Πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλον; Πώς θα δουλέψουμε με όσους δουλεύουν αργά, και πώς με όσους δουλεύουν γρήγορα;	Οι μαθητές πραγματοποιούν ένα ή περισσότερα καλλιτεχνικά project. Μαθαίνουν να δίνουν και να δέχονται βοήθεια στην τάξη.	Χαρτί, χρώματα, κόλλα, περιοδικά, κ.λπ.

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Τα δικαιώματα του παιδιού και τα ανθρώπινα δικαιώματα συνδέονται συχνά με πολύπλοκα πολιτικά, κοινωνικά και προσωπικά προβλήματα. Επιπρόσθετα, αυτό το project συνεχίζει μια μακρά παράδοση καλλιτεχνικής ερμηνείας των δικαιωμάτων του παιδιού και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην οποία μπορεί να γίνει αναφορά και να χρησιμοποιηθεί ως πηγή έμπνευσης.

Καλλιτέχνες ανέλαβαν το έργο να εκφράσουν τα περιεχόμενα ενός συγκεκριμένου άρθρου, ή μέρους του, δημιουργικά. Με τον τρόπο αυτό, έχουν δημιουργηθεί πολλές θαυμάσιες κάρτες, ημερολόγια, βιβλία, ακόμα και ταινίες.

Για τους μαθητές που έχουν, ήδη, δουλέψει στο project του κουτιού του θησαυρού στο Κεφάλαιο 3, αυτό το project θα τους προσφέρει μια επιπλέον ευκαιρία να μελετήσουν τα δικαιώματα του παιδιού από μια καλλιτεχνική σκοπιά, σε μεγαλύτερο βάθος.

Η χρήση αυτής της καλλιτεχνικής παράδοσης (που ήταν ήδη η περίπτωση στο Κεφάλαιο 3 με το project "Το κουτί του θησαυρού") ακολουθεί την πεποίθησή μας ότι μια δημιουργική και ολοκληρωμένη προσέγγιση στη μάθηση είναι πολύτιμη: τα παιδιά πρέπει να μάθουν για ένα δύσκολο θέμα, όχι μόνο γνωστικά, αλλά καλλιτεχνικά και μουσικά. Μια προφορική ή γραπτή δήλωση μπορεί να εκφραστεί ως εικόνα μόνο αν έχει γίνει πλήρως κατανοητή.

Προτείνουμε τον σχεδιασμό των διδακτικών αλληλουχιών αρκετά νωρίς, έτσι ώστε οι εικόνες να εκτεθούν την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού, (20 Νοεμβρίου), στο σχολείο, στο Δημαρχείο ή σε κάποιο άλλο δημόσιο κτίριο.

Αυτός ο στόχος του project αποτελεί τόσο την ολοκλήρωση της διαδικασίας, όσο και ένα περαιτέρω έναυσμα, παρακινώντας τους μαθητές να πραγματοποιήσουν την εργασία με την απαραίτητη φροντίδα και δημιουργικότητα.

Σημείωση: το πρώτο μάθημα ή ακόμα και το σύνολο του έργου θα μπορούσε επίσης να πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με έναν άλλο εκπαιδευτικό, εικαστικών ή τεχνολογίας, ή ακόμη και σε συνεργασία με έναν τοπικό καλλιτέχνη. Οι μαθητές μπορεί, επίσης, να κάνουν προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στον σχεδιασμό. Μπορεί, επίσης, να είναι δυνατή η από κοινού πραγματοποίηση του project σε συνεργασία με μια άλλη τάξη.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Ιδιαίτερα στις τάξεις των καλλιτεχνικών οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν πως η ανάπτυξη των ατομικών μέσων έκφρασής τους είναι και δυνατή και σημαντική. Βρίσκουν ατομικούς τρόπους για να απεικονίσουν τα διαφορετικά δικαιώματα του παιδιού με καλλιτεχνικά μέσα.	Οι μαθητές έχουν διευρύνει και εμβαθύνει τις γνώσεις και την κατανόησή τους σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, και έχουν αξιολογήσει κριτικά ορισμένα από τα βασικά δικαιώματα από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.	Οι μαθητές είναι συναισθηματικά ικανοί να αντιληφθούν παραβιάσεις των δικαιωμάτων του παιδιού και να τις κρίνουν. Έχουν αναπτύξει αυτή την ικανότητα μέσα από πολύ προσωπική προσέγγιση στη μελέτη και την παρουσίαση παραβιάσεων των δικαιωμάτων του παιδιού.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Το project μετέτρεψε την αίθουσα και ολόκληρο το κτίριο του σχολείου σε ένα μέρος στου οποίου τη διακόσμηση συμμετείχα, και όπου αισθάνομαι σαν στο σπίτι μου. Μπορώ να εκφράσω την ατομική μου προσωπικότητα, και γίνομαι αντιληπτός ως άτομο.	Μαζί με τους συμμαθητές μου, έχω μελετήσει εκτενώς τα δικαιώματα του παιδιού. Έχω κάνει πολλές καινούργιες ερωτήσεις, και έχω συνειδητοποιήσει πως δεν χρειάζεται να ανησυχώ αν δεν έχω κατανοήσει ήδη όλα τα άρθρα για τα δικαιώματα του παιδιού. Θα συνεχίσω τη μελέτη μου.	Έχω μεγαλύτερη επίγνωση των καλλιτεχνικών μου ταλέντων, και τώρα έχω γίνει πιο τολμηρός στη χρήση και άσκησή τους. Αποτελούν μέρος της προσωπικότητάς μου, και μερικές φορές μου επιπρέπουν να εκφράσω περισσότερα από ό,τι θα μπορούσα με πολλές λέξεις ή κείμενα. Θα μπορούσα να σκεφτώ ένα παρόμοιο καλλιτεχνικό project για τα δικαιώματα του παιδιού με τους φίλους μου, να πουλήσουμε μερικές εικόνες και να δωρίσουμε τα έσοδα για την υποστήριξη προγραμμάτων για παιδιά.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1 (διάρκεια περίπου 1 ½ ώρες)

Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια λεπτομερή εισαγωγή στην τάξη για το καινούργιο project. Το σημαντικό είναι για τα παιδιά:

- να έχουν ενδεχομένως άλλη μία εισαγωγή στο θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού.
- να κατανοήσουν τις βασικές αρχές και τους στόχους του project.
- να είναι σε θέση να εκτιμήσουν τι απαιτεί το χρονοδιάγραμμα από αυτά.
- να έχουν δει παραδείγματα καλλιτεχνικής έκφρασης των δικαιωμάτων του παιδιού (ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).

Όσον αφορά στο τελευταίο σημείο, ο/η εκπαιδευτικός δεν πρέπει να δείξει μόνο παραδείγματα που απεικονίζουν διαφορετικά ανθρώπινα δικαιώματα και δικαιώματα του παιδιού. Θα πρέπει, επίσης, να παρουσιάσει διαφορετικά στυλ και προσεγγίσεις για να υποστηρίξει τα παιδιά στο να βρουν τα προσωπικά τους μέσα έκφρασης.

Μετά την εισαγωγή, οι μαθητές σχηματίζουν μικρές ομάδες (γύρω στα έξι παιδιά). Αυτό θα αποτελέσει τη βάση για τις επόμενες σταθερές ομάδες. Κάθε ομάδα παίρνει ένα αντίγραφο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. παράρτημα). Εργασία: Βρείτε τρία δικαιώματα του παιδιού για τα οποία θα θέλατε να δημιουργήσετε ένα αντίστοιχο έργο τέχνης (φωτογραφία, ζωγραφική, γλυπτική, αντικείμενο).

Ακολουθεί μία φάση ανάγνωσης και συζήτησης. Μετά από αυτό, πραγματοποιείται μια συζήτηση στην ολομέλεια για την οριστικοποίηση των ομάδων που θα εργαστούν στα δικαιώματα που έχουν επιλέξει (για παράδειγμα, σε αντίγραφο της Σύμβασης, κάθε ομάδα σημειώνει τα δικαιώματα που έχει επιλέξει). Στη συνέχεια, η τάξη συγκρίνει και διευκρινίζει αλληλεπικαλύψεις, έτσι ώστε να βρεθεί η πιο ικανοποιητική λύση για όλες τις ομάδες.

Οι ομάδες θα πρέπει να αποσαφηνίσουν ζητήματα, όπως τα εξής:

- Πρώτες σκέψεις/ιδέες σχετικά με την εικόνα ή το αντικείμενο που θα φτιάξουν.
- Χρώματα, υλικά, εργαλεία που θα διαλέξουν.
- Χρονοδιάγραμμα (σημείωση: ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να παρακολουθεί και να συμβουλεύει τα παιδιά έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι το project που έχει επιλεγεί είναι ρεαλιστικό όσον αφορά τον διαθέσιμο χρόνο).
- Ιδέες για την προγραμματισμένη έκθεση (μπορεί να συζητηθεί και αργότερα, κατά τη διάρκεια μιας ολομέλειας).

Οι ομάδες, στη συνέχεια, συζητούν και ανταλλάσουν τις ιδέες τους στην τάξη.

Η εργασία για το επόμενο μάθημα είναι να διατυπώσουν οι ομάδες ιδέες για το project, να αναζητήσουν πηγές έμπνευσης και πληροφορίες στις εφημερίδες, στο διαδίκτυο και στη βιβλιοθήκη, να κάνουν σκίτσα ή περιγραφές, και πιθανώς να ξεκινήσουν να συλλέγουν υλικό. Κάθε ομάδα ετοιμάζει μια σύντομη παρουσίαση των σχεδίων τους για το επόμενο μάθημα, όπου η αφετηρία είναι ένα δικαίωμα του παιδιού, που παρουσιάζεται και επεξηγείται με παραδείγματα.

Μάθημα 2 (πρώτο μισό)

Οι μαθητές μοιράζονται και σχολιάζουν τις ιδέες που έχουν αναπτυχθεί από το τελευταίο μάθημα, και δείχνουν ο ένας στον άλλο τα σκίτσα ή τις σημειώσεις που έχουν κάνει. Είναι σημαντικό να έχουν κατανοήσει το δικαίωμα του παιδιού στο οποίο βασίζεται η ιδέα τους, και θα πρέπει να είναι σε θέση να δώσουν παραδείγματα στην τάξη για το πώς αυτά τα δικαιώματα θα μπορούσαν να τηρούνται ή να παραβιάζονται. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να είναι έτοιμοι να ενημερώσουν σαφώς και εύλογα την τάξη για τα σχέδια τους: ποιο δικαίωμα έχουν επιλέξει να απεικονίσουν δημιουργικά, τα βήματα που πρέπει να ληφθούν για να γίνει αυτό, και σε ποιο σημείο/σημεία θα χρειαστούν τη βοήθεια ή τις ιδέες της τάξης, ή του/της εκπαιδευτικού τους.

Διευκρίνιση της οριστικής ιδέας για το project που θα ολοκληρωθεί με την έκθεση, στις ή γύρω στις 20 Νοεμβρίου (μια επιλογή θα ήταν επίσης να ανατεθεί ο σχεδιασμός και η ολοκλήρωση του project ως εργασία για το σπίτι - για να συζητηθεί στο τρίτο μάθημα).

Μαθήματα 2 (δεύτερο μισό) έως 4

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν όλη την ώρα στο τελευταίο μισό του δεύτερου μαθήματος, καθώς και τα επόμενα δύο μαθήματα, για να ολοκληρώσουν το project τους (ανάλογα με το είδος του project που έχουν σχεδιάσει, μπορεί να δοθεί χρόνος για εργασία στο σπίτι). Η εμπειρία έχει δείξει πως οι μαθητές θα έχουν μεγαλύτερο κίνητρο αν εργάζονται μαζί, παρά απομονωμένοι ο ένας από τον άλλο. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να τους ενθαρρύνει να τροποποιούν, να αναπτύσσουν και να βελτιώνουν τις ιδέες τους.

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να υποστηρίξει την τάξη φέρνοντας μια συλλογή από αφίσες, εικονογραφήσεις από διαφημίσεις, διαγράμματα, κ.λπ., κομμένα από εφημερίδες και περιοδικά, βιβλία τέχνης, ιστοσελίδες, κ.λπ. Οι μαθητές μπορούν, επίσης, να φέρουν κατάλληλα κείμενα από το σπίτι τους. Αυτή η συλλογή από εικόνες δεν χρειάζεται απαραίτητα να σχετίζεται με το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού, αλλά είναι εκεί για να προσφέρει στα παιδιά διάφορες επιλογές για να εκφραστούν.

Μερικές συμβουλές για την έκθεση:

- Εάν προβλέπεται μια έκθεση στο σχολικό κτίριο, στην τάξη ή σε ένα δημόσιο κτίριο, τότε, θα πρέπει να συμφωνηθεί μια συγκεκριμένη διαμόρφωση για την παρουσίαση των αντικειμένων στην έκθεση (π.χ. χρήση της ίδιου τύπου αφισών για την έκθεση).
- Θα μπορούσε, επίσης, να πραγματοποιηθεί ένας διαγωνισμός ενώπιον μιας κριτικής επιτροπής. Η κριτική επιτροπή θα μπορούσε να συσταθεί τόσο από μαθητές, όσο και από τοπικές δημόσιες προσωπικότητες, για παράδειγμα έναν τοπικό καλλιτέχνη ή δημοσιογράφο.
- Εάν το project (με ή χωρίς εγκαίνια) αναφέρεται στον τοπικό τύπο, αυτό μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην παρακίνηση των μαθητών.

Ενότητα 7 (Τάξη 7)

Είναι αυτό που θέλω αυτό που επίσης χρειάζομαι;

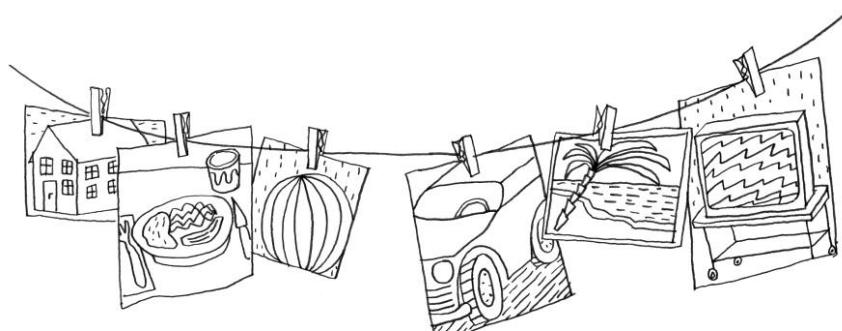
Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Ποιες είναι οι επιθυμίες και οι ευχές μου;	Οι μαθητές συνειδητοποιούν τις επιθυμίες τους, καθώς τις εξηγούν ο ένας στον άλλον.	Εικόνες για να σχηματίσουν οι μαθητές ζευγάρια.
Μάθημα 2	Τι χρειάζονται οι άνθρωποι; Τι θα ήταν ωραίο να έχουν;	Οι μαθητές μαθαίνουν να διαχωρίζουν τις επιθυμίες από τις ανάγκες, και τις βασικές ανάγκες από τις ανάγκες για αυτό-εκπλήρωση.	Παλιά περιοδικά, φαλιδιά, κόλλα, μερικά κενά φύλλα χαρτιού, ένα κομμάτι σπάγγο, μανταλάκια.
Μάθημα 3	Τι είναι οι επιθυμίες; Τι είναι οι ανάγκες;	Καθοδηγούμενοι από κριτήρια, οι μαθητές συμφωνούν σε 10 σημαντικές επιθυμίες και ανάγκες.	Υλικά που φέρνουν οι μαθητές.
Μάθημα 4	Αντιστοιχούν τα δικαιώματα του παιδιού με τις ιδέες μας για τις επιθυμίες και τις ανάγκες;	Οι μαθητές συγκρίνουν τις ιδέες τους με τα δικαιώματα του παιδιού, και δημιουργούν αφίσες παρουσίασης για την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού.	Αντίγραφα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού για κάθε ομάδα. Φύλλο σεμιναρίου.

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Για να καταλάβουνε τι είναι τα δικαιώματα του παιδιού και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι μαθητές πρέπει να αναστοχαστούν πάνω στις προσωπικές τους ανάγκες και επιθυμίες. Πρέπει να συνειδητοποιήσουν τι περιμένουν από τη ζωή στην παρούσα κατάσταση τους.

Πρώτα, θα πρέπει να σκεφτούν ελεύθερα για τις επιθυμίες και τις ανάγκες τους, ανεξάρτητα από το πόσο τρελές μοιάζουν, και θα πρέπει, επίσης, να τις εκφράσουν.

Κατά δεύτερον, θα πρέπει να διευκρινήσουν ποια είναι η διαφορά στον τρόπο που αντιλαμβάνονται τις επιθυμίες και τις πραγματικές ανάγκες στη ζωή. Αυτό, είναι σχεδόν βέβαιο, πως θα τους οδηγήσει σε πολλά από τα δικαιώματα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Σε κάθε στάδιο, είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να προωθεί και να καθοδηγεί τις συζητήσεις, προσέχοντας, όμως, να μην παρεμβαίνει πάρα πολύ. Είναι σημαντικό να μην ηθικολογεί, και να μην προσπαθεί να πείσει τους μαθητές να υιοθετήσουν τις δικές του/της αξίες. Αντίθετα: σε μια καλά

καθοδηγούμενη συζήτηση, συχνά οι μαθητές θα ανακαλύψουν και θα επιλύσουν μόνοι τους αντικρουόμενες έννοιες και αξίες.

Μια ιδανική χρονική στιγμή για να δουλέψει κανείς με το Κεφάλαιο 7 είναι οι αρχές του Νοεμβρίου. Με αυτό τον τρόπο, οι αφίσες που θα δημιουργηθούν στο τέταρτο μάθημα θα είναι τελειωμένες και έτοιμες να εκτεθούν την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου).

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στις τάξεις για τα δικαιώματα του παιδιού

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Αυτή η ενότητα προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να εκφράσουν τις προσωπικές τους επιθυμίες και ανάγκες. Ανακαλύπτουν πως οι άλλοι τους ακούνε και τους παίρνουν στα σοβαρά. Μαθαίνουν τη διαφορά μεταξύ των βασικών αναγκών επιβίωσης, και των πραγμάτων που επιθυμούμε.	Οι μαθητές αντιλαμβάνονται πως τα δικαιώματα του παιδιού ασχολούνται με βασικές ανάγκες οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωση.	Οι μαθητές θα πρέπει να αντιληφθούν πως βρίσκονται καθημερινά αντιμέτωποι με βασικά ζητήματα της ζωής, και πως η κοινωνία δημιουργεί για τα μέλη της άνισες συνθήκες για την αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων. Θα πρέπει να μάθουν να διεκδικούν τις επιθυμίες τους, διατηρώντας παράλληλα μια κριτική απόσταση από αυτές.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Μπορώ να εκφράσω τις επιθυμίες μου μόνο αν εμπιστεύομαι τους συμμαθητές μου, και τον/την εκπαιδευτικό. Έχω μάθει πως αξίζει τον κόπο να ανοιγόμαστε στους άλλους, και να βλέπουμε και εκείνους να κάνουν το ίδιο.	Έχω μάθει πως τα δικαιώματα του παιδιού εστιάζουν στις πιο σημαντικές μας ανάγκες- συμμετοχή, ανάπτυξη, επιβίωση, και προστασία-, και πως έχουν μεγάλη σχέση με την καθημερινή μου ζωή.	Θα προσπαθήσω να δίνω μεγαλύτερη προσοχή στη διαφορά μεταξύ των επιθυμιών και των αναγκών. Δεν θα κρύβω και δεν θα αρνούμαι τις επιθυμίες και τα όνειρά μου, αλλά θα προσπαθώ να γίνουν πραγματικότητα χωρίς να βλάπτω τις ανάγκες άλλων ανθρώπων.

Δ Διαδικασία

Μάθημα 1

Εισαγωγή: Ο/η εκπαιδευτικός ενημερώνει την τάξη πως και στο γυμνάσιο τα δικαιώματα του παιδιού θα είναι, επίσης, το θέμα μιας σειράς μαθημάτων κάθε χρόνο. Ο/η εκπαιδευτικός ρωτάει την τάξη τι θυμούνται από το δημοτικό, και κάνει επανάληψη στα σημαντικότερα γεγονότα (βλ. Κεφάλαιο 3, μάθημα 2 και Κεφάλαιο 4, μάθημα 1: η καταγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, τα βασικότερα δικαιώματα του παιδιού, ενδεχομένως, τη σχέση τους με τα ανθρώπινα δικαιώματα).

Ανακοίνωση: Φέτος, το θέμα θα είναι «επιθυμίες και ανάγκες». Ο/η εκπαιδευτικός κάνει μια σύντομη περιγραφή του θέματος, συλλέγει παραδείγματα από τους μαθητές για την κάθε κατηγορία, αλλά και τις πιο σημαντικές διαφορές. Πώς θα μπορούσε το θέμα αυτό να συνδέεται με τα δικαιώματα του παιδιού;

Ο/η εκπαιδευτικός έχει κόψει εικόνες από ωραία αυτοκίνητα, μοδάτα ρούχα και αξεσουάρ, ή ελκυστικά θέρετρα διακοπών, σε τέσσερα κομμάτια την καθεμία, και τα μοιράζει με τυχαίο τρόπο στους μαθητές. Οι μαθητές πρέπει να βρουν τους υπόλοιπους που έχουν, επίσης, κομμάτια της ίδιας εικόνας: μαζί σχηματίζουν μια ομάδα εργασίας. Αν πρέπει να υπάρχουν ομάδες των τριών ή των πέντε για να εξυπηρετηθεί το σύνολο των μαθητών, ο/η εκπαιδευτικός ρυθμίζει τον αριθμό των κομματιών ανάλογα.

Οι ομάδες εκλέγουν έναν εκπρόσωπο και έναν συντονιστή. Ο εκπρόσωπος θα μιλήσει για την ομάδα στις άλλες ομάδες, στην ολομέλεια και στον/στην εκπαιδευτικό. Είναι υπεύθυνος να μεταφέρει την άποψη της ομάδας, κι όχι τη δική του. Ο συντονιστής της ομάδας οργανώνει τη διαδικασία της εργασίας, ενσωματώνει όλα τα μέλη και παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμα.

Από τις ομάδες ζητείται να συζητήσουν τα ακόλουθα σημεία, και να κρατήσουν σημειώσεις για αυτά:

- Ποιες είναι οι μεγαλύτερες επιθυμίες σας σήμερα; Τι θα σας έκανε ιδιαίτερα ευτυχισμένο;
- Ποιες είναι οι μεγαλύτερες επιθυμίες σας και όνειρα για το μέλλον (π.χ. όταν θα είσαστε 25);
- Θυμάστε τις επιθυμίες και τα όνειρά σας όταν ήσασταν 5, 7, 9, και 11 χρονών; Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες επιθυμίες σας τότε; Τι θα σας είχε κάνει ιδιαίτερα ευτυχισμένο;
- Τι είδους επιθυμίες και όνειρα έχουν οι ενήλικες (γονείς, γνωστοί, άλλοι);

Κάθε ομάδα φτιάχνει μια λίστα με τις επιθυμίες και τα όνειρα, σύμφωνα με τις διάφορες ηλικίες στις οποίες ήταν σημαντικά. Η λίστα γράφεται σε έναν πίνακα (σε χαρτί Α3 ή Α2). Οι μαθητές μπορούν να σχεδιάσουν τον πίνακά τους, ή ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δώσει ακριβείς οδηγίες ως προς τις λεπτομέρειες και τον σχεδιασμό, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης. Ο πίνακας πρέπει να έχει έναν κατάλληλο τίτλο στον οποίο θα πρέπει να καταλήξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Τα φύλλα χαρτιού αναρτώνται (σαν μίνι αφίσες), και ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει τα αποτελέσματα. Ο/η εκπαιδευτικός θα μπορούσε, ενδεχομένως, να δώσει κάποια στοιχεία όσον αφορά πτυχές όπως επιθυμίες ανάλογα με το φύλο, ρεαλιστικές ή ουτοπικές επιθυμίες, κ.λπ.

Εργασία για το σπίτι για το επόμενο μάθημα (λίγες ημέρες αργότερα): Τα παιδιά συλλέγουν αποκόμματα σχετικά με το θέμα των επιθυμιών και των αναγκών (από εφημερίδες, καταλόγους, περιοδικά κλπ), μανταλάκια (αν δεν υπάρχουν περί τα 60 μανταλάκια διαθέσιμα στο σχολείο).

Μάθημα 2

Εισαγωγή: Σύντομη ανακεφαλαίωση του προηγούμενου μαθήματος. Το μάθημα ήταν για τις επιθυμίες μας τώρα, αλλά και όταν ήμασταν νεότεροι. Σήμερα, θέλουμε να εστιάσουμε περισσότερο στις διαφορές μεταξύ των επιθυμιών από τη μία πλευρά (που θα ήταν ωραίο για την αυτο-ανάπτυξη μας αν πραγματοποιόντουσαν), και των (βασικών) αναγκών από την άλλη (οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωσή μας). Μπορούν να αναφερθούν μερικά παραδείγματα από τα παιδιά.

Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες. Συζητούν τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Τι θα θέλαμε να έχουμε; Τι θα ήταν ωραίο να έχουμε; Τι θα μας επέτρεπτε αυτό να κάνουμε/είμαστε; (Ευχές / επιθυμίες)
- Τι πραγματικά χρειαζόμαστε και γιατί; (Υπαρξιακές ανάγκες)

Οι φωτογραφίες που έχουν φέρει οι μαθητές στην τάξη, ως εργασία για το σπίτι, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν στην παραγωγή αυθόρυμητων σκέψεων και ιδεών, ιδιαίτερα για ιδέες σχετικά με τις ευχές και τις επιθυμίες.

Δίνεται ένα φύλλου χαρτιού Α3 σε κάθε ομάδα, και ανατίθενται οι ακόλουθες εργασίες:

- α) Σχεδιάστε ένα πίνακα με τουλάχιστον πέντε (βασικές) ανάγκες (τροφή, ασφάλεια, φροντίδα, φίλοι, εκπαίδευση, ζεστασιά, κλπ) και πέντε ευχές για την αυτο-ανάπτυξη (δική μας τηλεόραση, ταξίδια σε εξωτικά μέρη, ένα φανταχτερό αυτοκίνητο, κ.λπ).
- β) Κόψτε εικόνες για να απεικονίσετε τις δύο κατηγορίες, και (πιθανώς ως εργασία για το σπίτι) βρείτε περισσότερες εικόνες. Οι εικόνες θα πρέπει να σημειωθούν στο πίσω ή το κάτω μέρος τους με BN (βασική ανάγκη) ή E (επιθυμία).

Μάθημα 3

Οι ομάδες λαμβάνουν την ακόλουθη εργασία: τοποθετείστε όλες τις εικόνες που απεικονίζουν επιθυμίες και (βασικές) ανάγκες μπροστά σας. Δημοκρατικά επιλέξτε πέντε εικόνες που απεικονίζουν καλύτερα τις βασικές ανάγκες. Κατά τον ίδιο τρόπο, αποφασίστε για πέντε εικόνες που απεικονίζουν καλύτερα τις επιθυμίες που η ομάδα σας θα ήθελε περισσότερο να έχουν εκπληρωθεί. Βεβαιωθείτε ότι έχετε λάβει υπόψη τη γνώμη του κάθε μέλους! (Για να επιλέξουν τις εικόνες, μπορούν να δοθούν σε κάθε μέλος της ομάδας πέντε μικρά χαρτάκια ή μάρκες, για να τοποθετήσουν πάνω στην εικόνα που προτιμούν. Επιλέγονται οι δέκα φωτογραφίες με τις περισσότερες μάρκες.)

Συζήτηση και συναίνεση σε ομάδες. Επόμενη εργασία: Πάρτε ένα κομμάτι σπάγκο (περίπου 4μ μήκος) και δέκα μανταλάκια. Κρεμάστε το σπάγκο σε κατάλληλο μέρος και χρησιμοποιήστε τα μανταλάκια για να κρεμάσετε τις εικόνες σας με τον ακόλουθο τρόπο:

- στα αριστερά: εικόνες που αντιπροσωπεύουν είδη που χρειαζόμαστε για να ζούμε με αξιοπρέπεια (βασικές ανάγκες),
- στα δεξιά: εικόνες που αντιπροσωπεύουν είδη που θα έκαναν τη ζωή μας πιο ευχάριστη και απολαυστική (ευχές).
- Κάποιες εικόνες μπορούν, επίσης, να κρεμαστούν μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών.

Παρουσιάσεις από τις ομάδες. Επιπλέον, θα μπορούσε να γίνει μια συζήτηση (καθοδηγούμενη από τον/την εκπαιδευτικό) για διάφορες άλλες πτυχές (διαφορές με βάση το φύλο, ή τι είναι αυτό που μετράει ως βασική ανάγκη σε πλούσιες χώρες και τι στις φτωχότερες).

Μάθημα 4

Κάθε ομάδα παίρνει πέντε κενά φύλλα Α3, καθώς και ένα αντίγραφο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. παράρτημα). Στη συνέχεια, δίνονται οι ακόλουθες εργασίες:

- Πάρτε τις δέκα φωτογραφίες που κρεμάσατε στο τελευταίο μάθημα. Η έμφαση θα είναι στις πέντε φωτογραφίες που απεικονίζουν τις βασικές ανάγκες.
- Διαβάστε με τη σειρά τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού δυνατά στην ομάδα σας. Για κάθε δικαίωμα που διαβάζετε, εξετάστε αν αυτό σχετίζεται με μία από τις ανάγκες στις πέντε επιλεγμένες φωτογραφίες σας (ή με μία από τις ευχές στις άλλες πέντε φωτογραφίες).
- Πάρτε τα πέντε φύλλα Α3: Στα αριστερά ή στη μέση στο πάνω μέρος του φύλλου, κολλήστε μια από τις πέντε εικόνες που αντιπροσωπεύει μια βασική ανάγκη. Στα δεξιά ή στο κάτω μέρος, γράψτε το δικαίωμα του παιδιού που ταιριάζει με την εικόνα. Ορισμένες εικόνες μπορεί να αντιστοιχούν σε περισσότερα από ένα δικαιώματα του παιδιού!
- Σχεδιάστε και διακοσμήστε τα πέντε φύλλα χαρτιού όσο το δυνατόν πιο όμορφα (ως “μίνι αφίσα”). Θα πρέπει να εκτεθούν στο κτίριο του σχολείου, στις 20 Νοεμβρίου (Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού).

Παρουσιάσεις των πέντε μίνι αφίσών (ανά ομάδα) στην τάξη. Κλείνουμε με μια συζήτηση για θέματα όπως: Πόσο σχετίζονται οι σκέψεις μας για τις βασικές ανάγκες με όσα περιλαμβάνονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού;

Αποσαφήνιση των πρακτικών θεμάτων της έκθεσης αφίσας που θα πραγματοποιηθεί στις 20 Νοεμβρίου.

Ενότητα 8 (Τάξη 8)

Τα δικαιώματα του παιδιού-αντικείμενο διεξοδικής έρευνας!

Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Μάθημα 1	Κατανοούμε τα άρθρα στα δικαιώματα του παιδιού;	Οι μαθητές επιλέγουν άρθρα από τη Σύμβαση για περαιτέρω καθοδηγούμενη μελέτη με κριτήρια, κατά τα επόμενα δύο μαθήματα.	Αντίγραφα από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
Μαθήματα 2 και 3	Κατανοούν όλοι τα κριτήρια; Πώς μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να παρέχει υποστήριξη χωρίς να παρεμβαίνει πολύ έντονα;	Οι μαθητές δουλεύουν με τον ρυθμό τους σε μικρές ομάδες. Αναλύουν άρθρα από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και σχεδιάζουν διαγράμματα που είναι ελκυστικά.	Περιοδικά. Χαρτί, κόλλα, ψαλίδια.
Μάθημα 4	Τι έχουμε μάθει; Πόσο απαιτητική ήταν η εργασία μας; Πώς έχουμε κάνει χρήση της ελευθερίας μας;	Οι μαθητές αναστοχάζονται πάνω στη διαδικασία εργασίας και μάθησης, και συζητάνε πώς να εκθέσουν τα δημιουργήματά τους.	Οι ολοκληρωμένες αφίσες.

Β Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού θα παραμείνουν ένα απλό όραμα στα χαρτιά αν δεν αποκτήσουν νόημα για την πραγματική ζωή ενός ατόμου. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνουν κατανοητά και να συνδεθούν με πραγματικές εμπειρίες, πρέπει δηλαδή να εφαρμόζονται στην καθημερινή ζωή και οι παραβιάσεις τους να εντοπίζονται.

Αν θέλουμε οι μαθητές να κατανοήσουν τα δικαιώματα του παιδιού, που είναι ο σκοπός μας εδώ, πρέπει να γίνουν ενεργοί και να εργαστούν με αυτά. Το να ακούνε ή να διαβάζουν μόνο για αυτά δεν αρκεί. Η κριτική κατανόηση και εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού δεν είναι μόνο ο στόχος αυτού του κεφαλαίου, αλλά και ολόκληρου του εγχειρίδιου.

Εδώ, θα πρέπει επίσης να γίνει μια παρατήρηση (και να επικοινωνηθεί στους μαθητές) σχετικά με τον όρο «δικαιώματα του παιδιού», καθώς κάποιες φορές προκαλεί σημαντική ενόχληση μεταξύ των εφήβων. Πολύ σωστά, δεν θέλουν να αποκαλούνται παιδιά. Παρόλα αυτά, τα δικαιώματα του παιδιού ισχύουν και για αυτούς, τουλάχιστον μέχρι την ηλικία των 18. Οι έφηβοι θα πρέπει να συνειδητοποιήσουν πως τα δικαιώματα του παιδιού (ανεξάρτητα με τη χρήση της λέξης «παιδιού»), τούς παρέχουν ένα εργαλείο που μπορεί να τους βοηθήσει να εντοπίσουν περιπτώσεις αδικίας, και να διεκδικήσουν τη δικαιοσύνη. Με την επικύρωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κάθε κράτος αποδέχεται την υποχρέωση

εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων με κάθε δυνατό μέσο. Με τη σειρά του, αυτό σημαίνει υψηλή προτεραιότητα στη διαδικασία εφαρμογής, και περιλαμβάνει υποστήριξη για τα παιδιά και τους νέους ανθρώπους να ασκούν και να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους.

Στο project για την τάξη 8, προτείνουμε οι μαθητές να ασχοληθούν με τη Σύμβαση σε βάθος, εντοπίζοντας περιπτώσεις εφαρμογής και αντίστοιχα παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού στη σφαίρα της καθημερινής τους ζωής. Ως έναν πιθανό και επιπλέον στόχο του project, θα συμβουλεύαμε να γίνει μια έκθεση αφισών πάνω σε διαφορετικά δικαιώματα του παιδιού. Κάθε αφίσα θα αποτελείται από διάφορα στοιχεία: μια περιγραφή περιεχομένων, ανάλυση, παραδείγματα και απεικονίσεις του εν λόγω δικαιώματος του παιδιού. Η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει μια αναλυτική, καθώς και μια δημιουργική προσέγγιση του θέματος.

Από παιδαγωγική άποψη, αυτή η έκθεση παρέχει μια ευκαιρία και ένα κίνητρο για την ενασχόληση με ένα συγκεκριμένο Άρθρο της Σύμβασης. Ισως εκπαιδευτικοί από άλλες τάξεις θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως κριτές, οι οποίοι θα επιλέξουν την πιο όμορφη αφίσα για την οποία θα δοθεί ένα μικρό βραβείο (για παράδειγμα, εισιτήρια για το σινεμά, κουπόνι για βιβλίο).

Τα παραδείγματα από την τοπική ζωή ή από το διεθνές πλαίσιο θα πρέπει να προέρχονται από διαφορετικά έντυπα που οι μαθητές έχουν φέρει στο σχολείο. Ως εκ τούτου, το διάβασμα εφημερίδων και περιοδικών θα αποτελέσει ένα βασικό στοιχείο της προετοιμασίας. Χωρίς συνεργατική μάθηση (εργασία σε μικρές ομάδες project), οι μαθητές δεν θα επιτύχουν τους στόχους τους. Αυτό αποτελεί μια περαιτέρω διδακτική πρόθεση αυτού του project.

Το project θα πρέπει να καλύψει περίπου τέσσερα μαθήματα. Δεν είναι το κάθε μάθημα πλήρες από μόνο του, αλλά τα μαθήματα αυτά μαζί σχηματίζουν ένα όλον. Εντός των ομάδων, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να βρουν λογικά χρονοδιαγράμματα για τους ίδιους.

Με σκοπό την πραγματοποίηση της έκθεσης για την Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού (20 Νοεμβρίου), είναι σκόπιμο να αρχίσει το project στο τέλος Οκτωβρίου/αρχές Νοεμβρίου.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στο Κεφάλαιο 8

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
<i>Εκπαιδευτικός</i>		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιώματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Οι μαθητές αντιλαμβάνονται την αίθουσα και το σχολείο ως ένα ενθαρρυντικό μαθησιακό περιβάλλον. Καθημερινές εφημερίδες μετατρέπονται σε υλικά για εργασίες. Με αυτό τον τρόπο, το σχολείο γίνεται ένα μέρος όπου οι μαθητές μπορούν να αναλύσουν την καθημερινή τους ζωή.	Οι μαθητές μαθαίνουν πώς να αναλύουν τα δικαιώματα του παιδιού, χρησιμοποιώντας μια συστηματική προσέγγιση.	Μαθαίνοντας πως να παρουσιάζουν ένα προϊόν (εδώ, μια αφίσα), γίνονται ικανοί να παρατηρούν και να παρουσιάζουν σημαντικά ζητήματα εκτός σχολείου.
<i>Μαθητές</i>		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Έχω βιώσει πως οι συμμαθητές μου και ο/η εκπαιδευτικός με έχουν ενθαρρύνει, αλλά και προκαλέσει. Και οι δύο τρόποι αλληλεπίδρασης είναι τρόποι υποστήριξης για μένα.	Συνειδητοποιώ με τι ακρίβεια έχουν διατυπωθεί τα Άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και πόσες διαφορετικές πτυχές περιλαμβάνουν. Έχω μάθει να τα αναλύω και να σκέφτομαι πάνω σε αυτά.	Είμαι προετοιμασμένος να λάβω μέρος σε δημόσια συζήτηση σε ζητήματα που κατανοώ. Είμαι πρόθυμος να υποστηρίξω τη γνώμη μου για τα δικαιώματα του παιδιού και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και είμαι επίσης πρόθυμος να ακούσω τις απόψεις άλλων ανθρώπων.

Υλικά

- Μεγάλα φύλλα χαρτί.
- Χαρτί σε διάφορα χρώματα.
- Μαρκαδόροι.
- Ψαλίδια.
- Κόλλα.
- Παλιά περιοδικά και εφημερίδες.
- Εικόνες και φωτογραφίες.
- Κείμενο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. παράρτημα), ένα αντίγραφο για κάθε μαθητή.
- Περιγραφή της εργασίας, ένα αντίγραφο για κάθε ομάδα (βλ. μάθημα 2).

Δ Διαδικασία

Mάθημα 1

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές το πλήρες πρόγραμμα των επόμενων τεσσάρων μαθημάτων. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό στην τάξη ότι πρόκειται να ασχοληθούν με το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού, να διεξάγουν έρευνα και τελικά να δημιουργήσουν αφίσες που παρουσιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού, έτσι ώστε (ίσως) να συμμετάσχουν σε έναν διαγωνισμό. Θα ήταν καλό να αρχίσει το μάθημα με την επανενεργοποίηση της προηγούμενης γνώσης των μαθητών σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού.

Ο δάσκαλος μοιράζει αντίγραφα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, του 1989 (βλ. παράρτημα). Από τα 54 Άρθρα, τα πρώτα 41 - ίσως 42 το πολύ - είναι τα πιο σημαντικά για τους μαθητές.

Εργασία: Διαβάστε ολόκληρο το κείμενο (ίσως να ολοκληρωθεί ως εργασία για το σπίτι). Επιλέξτε τρία άρθρα που θεωρείτε ιδιαίτερα σημαντικά.

Σε έναν κατάλογο που έχει συνταχθεί από το εκπαιδευτικό με τους αριθμούς των διαφόρων Άρθρων, οι μαθητές σημειώνουν τα Άρθρα που θεωρούν ιδιαίτερα σημαντικά. Δημιουργείται μια λίστα, σύμφωνα με τα πιο συχνά επιλεγμένα Άρθρα.

Ακολουθεί μια συζήτηση στην τάξη (καθοδηγούμενη από τον/την εκπαιδευτικό). Ως ερέθισμα:

- Πώς προέκυψαν αυτές οι προτεραιότητες, ποια ήταν τα κίνητρα πίσω από την επιλογή τους;
- Πώς η επιλογή των προτεραιοτήτων αντικατοπτρίζει την πραγματική κατάσταση των παιδιών και των εφήβων εδώ;
- Μπορείτε να αναγνωρίσετε ένα μοτίβο ή μια υποκείμενη αρχή;
- Ποια στοιχεία έχουν μείνει έξω;

Μαθήματα 2 και 3

Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες των τριών. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να σχηματίσει αυτές τις ομάδες με τους ακόλουθους τρόπους:

- α) με τυχαία επιλογή (π.χ. μετρώντας 1 - 2 - 3),
- β) αφήνοντας τους μαθητές να επιλέξουν, αν και πρέπει να ληφθούν υπόψη ζητήματα δυναμικής της ομάδας και συμπερίληψης,
- γ) χρησιμοποιώντας διαφανή κριτήρια τα οποία αποφασίζει ο/η εκπαιδευτικός.

Οι μαθητές δίνουν στην ομάδα τους ένα όνομα και αναθέτουν τρία καθήκοντα. Κάθε ομάδα χρειάζεται έναν υπεύθυνο χρόνου, έναν υπεύθυνο για τα υλικά κι έναν συντονιστή. Η ομάδα καταγράφει για ποιο πράγμα είναι υπεύθυνο το κάθε μέλος στο πάνω μέρος ενός φύλλου A4, και αυτά τα φύλλα σχεδιασμού αναρτώνται στην τάξη. Αργότερα, οι ομάδες θα τα χρησιμοποιήσουν για να καταγράψουν τα βήματα που κάνανε για να ολοκληρώσουν την εργασία τους.

Εν τω μεταξύ, ο/η εκπαιδευτικός έχει πάρει τα 10 πιο συχνά επιλεγμένα Άρθρα από τον πίνακα, και τα έχει τοποθετήσει με την όψη κάτω, πάνω σε ένα θρανίο. Οι συντονιστές των ομάδων θα διαλέξουν τώρα στην τύχη ένα Άρθρο από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Στη συνέχεια, θα λάβουν την περιγραφή της εργασίας (βλ. παρακάτω).

Εργασία

Κάθε ομάδα ετοιμάζει μια αφίσα πάνω σε ένα δικαιώμα του παιδιού. Η αφίσα αποτελείται από τα ακόλουθα μέρη:

- Τον τίτλο του δικαιώματος του παιδιού.
- Το κείμενο του Άρθρου από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Μία εικόνα που συμβολίζει το δικαιώμα.
- Ένα κείμενο (άρθρο, ιστορία, αναφορά) που έχουν βρει από εφημερίδα, περιοδικό ή το διαδίκτυο και αναφέρεται σε αυτό το δικαιώμα. Το κείμενο θα πρέπει να είναι παράδειγμα ενός περιστατικού, στο οποίο το συγκεκριμένο δικαιώμα παραβιάζεται ή προστατεύεται. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να βοηθήσει και να δώσει συμβουλές για την αναζήτηση του κειμένου.

Αφού έχουν τελειώσει την αφίσα –και αν έχει μείνει χρόνος- η ομάδα θα επιλέξει κι άλλο ένα Άρθρο από αυτά που έχουν μείνει, και θα φτιάξει μια δεύτερη αφίσα με τον ίδιο τρόπο.

Οι ομάδες μελετούν την εργασία τους και αποφασίζουν ποιος θα είναι υπεύθυνος για τι (ανάλογα με τα καθήκοντα που αναφέρονται παραπάνω).

Προς το παρόν (μάθημα 2), έχουν κάνει μια λίστα των υλικών που απαιτούνται και έχουν σημειώσει οποιεσδήποτε ερωτήσεις μπορεί να έχουν προκύψει, έχουν αποφασίσει σχετικά με το σχέδιο δράσης τους και έχουν κάνει ένα χρονοδιάγραμμα. Σημαντικά σημεία: Τι χρειάζεται να γίνει; Τι πρέπει να συλλεχθεί; Υπάρχουν πράγματα που τα μέλη της ομάδας μπορούν να φέρουν από το σπίτι; Πού θα αποθηκευτεί το υλικό;

Είναι σημαντικό ο/η εκπαιδευτικός να ελέγχει κάθε ομάδα προς το τέλος του μαθήματος, για να δει αν η εργασία και τα καθήκοντα έχουν κατανεμηθεί με τον καλύτερο τρόπο μεταξύ των μελών της ομάδας. Ένας σύντομος διάλογος σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα θα μπορούσε να είναι χρήσιμος: Πού βρισκόμαστε σε σχέση με τη δουλειά μας; Πού χρειαζόμαστε βοήθεια; Είμαστε εντάξει με την κατανομή των αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο της ομάδας; Είναι σε όλους σαφές το τι πρέπει να ερευνήσουν και / ή συλλέξουν στο σπίτι;

Στη συνέχεια (ως εργασία για το σπίτι μεταξύ των μαθημάτων 2 και 3, καθώς και κατά τη διάρκεια του μαθήματος 3), τα παιδιά κοιτάζουν την έρευνά τους (εικόνες και κείμενο), και βρίσκουν τα σημεία που παρουσιάζουν τις κύριες προκλήσεις, και μπορεί να απαιτούν την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού. Στο μάθημα 3, οι μαθητές φέρνουν στο σχολείο όλη την έρευνά τους και τα πράγματα που έχουν συλλέξει. Ένα άλλο σημαντικό σημείο στο μάθημα 3 είναι ο σχεδιασμός και η δημιουργία της αφίσας, η οποία θα πρέπει να γίνει ελκυστική. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί, επίσης, να χρειαστεί να δώσει συμβουλές για αυτό το μέρος του project.

Αποσαφήνιση των πρακτικών θεμάτων της έκθεσης: Πού θα πρέπει να γίνει και πότε (ίσως σε ένα δημόσιο κτίριο); Ποιος θα πάρει μέρος (μόνο η τάξη μας, ή προτείνουμε το project και σε μια άλλη τάξη για συνεργασία); Ποιος θα ανοίξει την τελετή; Ποιοι θα προσκληθούν στην τελετή έναρξης; Πρέπει να υπάρξει μια τελετή απονομής βραβείων για την καλύτερη αφίσα; Ποια θα είναι τα μέλη της κριτικής επιτροπής;

Μάθημα 4

Παρουσίαση των τελικών αφισών στην τάξη, και συζήτηση.

Αποσαφήνιση των ερωτημάτων σε σχέση με την έκθεση (αν προγραμματιστεί).

Επαναθεώρηση των εργασιών του project (κατανομή καθηκόντων, προβλήματα με την έρευνα και τη συλλογή πληροφοριών, τι ήταν χρήσιμο/χρήσιμες συμβουλές, καλή/κακή εμπειρία, η δυναμική της ομάδας, κ.λπ.).

Κλείνοντας, μια ανασκόπηση για το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού: Τι πετύχαμε προκειμένου να βελτιωθεί ίσως η κατάσταση; Τι άλλο θα μπορούσε να γίνει; Ποια συγκεκριμένα μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν; Πότε απαιτείται η συμμετοχή των αρχών;

Ενότητα 9 (Τάξη 9)

Γιατί πρέπει να υπακούμε σε κανόνες;

Α Πλάνο μαθήματος

	Βασικό ερώτημα/ θέματα μαθήματος	Βασική εργασία	Υλικά
Προετοιμασία	Οι μαθητές μαζεύουν πληροφορίες για μια περίπτωση στην οποία ένας σχολικός κανόνας παραβιάστηκε, και μετά επιβλήθηκε.	Ατομική εργασία: συλλογή πληροφοριών.	Τυποποιημένο φυλλάδιο γεγονότων.
Μάθημα 1	Ένας μαθητής σε μπελάδες (μελέτη περίπτωσης).	Ομαδική εργασία: αναλύοντας μια περίπτωση.	Φύλλο εργασίας για τη μελέτη περίπτωσης.
Μάθημα 2	Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;	Ομαδική εργασία: επανεξετάζοντας τους σχολικούς κανόνες με τον φακό των δικαιωμάτων του παιδιού. Εργασία για το σπίτι: ποιοι κανόνες διέπουν την καθημερινή μας ζωή;	Πίνακας σεμιναρίου και φύλλο εργασίας: « Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες; ». Αντίγραφο των σχολικών κανόνων. Φύλλο εργασίας: Ποιους κανόνες θα πρέπει να υπακούμε κατά τη διάρκεια της ημέρας;
Μάθημα 3	Πού χρειαζόμαστε κανόνες στη ζωή;	Ομαδική εργασία: Ποιος «επινοεί» και ποιος επιβάλλει άτυπους κανόνες;	
Μάθημα 4	Ποιος θα πρέπει να θεσπίζει νόμους; (Κανόνες για τη δημιουργία νόμων)	Ομαδική εργασία: Ποιοι κανόνες εξασφαλίζουν πως οι νόμοι είναι δίκαιοι;	
Επέκταση	Καταληκτική συζήτηση με τον διευθυντή του σχολείου ή τον σύμβουλο.		

B Γενικές πληροφορίες και εκπαιδευτικοί στόχοι

Μια σημαντική αρχή που διατρέχει όλα τα κεφάλαια για τα δικαιώματα του παιδιού είναι: «μαθαίνουμε από την εμπειρία - μάθηση μέσα από το παράδειγμα». Αυτό ισχύει και για τους σχολικούς κανόνες, και τους νόμους γενικά. Το σχολείο είναι ζωή, και μπορεί να θεωρηθεί ως μια μικρή εικόνα της κοινωνίας. Οι σχολικοί κανόνες λειτουργούν με παρόμοιο τρόπο όπως οι νόμοι στην πολιτική κοινότητα, δηλαδή για την εξυπηρέτηση της κοινότητας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Με μια πιο προσεκτική εξέταση, παραλληλισμοί - αλλά και διαφορές - μεταξύ των κανόνων στο σχολείο και των νόμων της πολιτικής κοινότητας γίνονται εμφανείς:

- Καμία κοινότητα δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς μια συμφωνία μεταξύ των μελών της να τηρούν νόμους.
- Οι νόμοι προστατεύουν τους αδύναμους. Οι νόμοι είναι εργαλεία για την εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Οι νόμοι πρέπει να επιβάλλονται, αλλά αυτό θα πρέπει να είναι η εξαίρεση. Θα λειτουργήσουν μόνο αν είναι γενικά κατανοητοί και αποδεκτοί. Ως εκ τούτου, οι νόμοι πρέπει να είναι δίκαιοι.

Διαφορές μεταξύ του σχολείου και της πολιτικής κοινότητας:

- Η θέσπιση και η επιβολή νόμων είναι μια άσκηση εξουσίας. Η εξουσία πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο. Ως εκ τούτου, οι νόμοι πρέπει να τηρούν τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και η εξουσία για τη θέσπιση και την επιβολή πρέπει να κατανέμεται και να ελέγχεται σε μια δημοκρατική κοινότητα. Στην περίπτωση της πολιτικής κοινότητας, υπάρχουν ακριβείς κανόνες ως προς το ποιο σώμα έχει το δικαίωμα να θεσπίσει έναν νόμο.
- Στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας, η ευθύνη για τον καθορισμό και την επιβολή των σχολικών κανόνων ανήκει στον διευθυντή και το προσωπικό. Παρόλα αυτά (όπως και με τους νόμους στην κοινότητα), οι σχολικοί κανόνες πρέπει να ανοιχτοί για συζήτηση υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων του παιδιού, και οι μαθητές πρέπει να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν την ανάγκη για σχολικούς κανόνες.

Παιδαγωγική προσέγγιση: Τα μαθήματα ακολουθούν ένα μοτίβο ομόκεντρων κύκλων. Το μάθημα 1 ασχολείται με ένα συγκεκριμένο περιστατικό ενός κανόνα που επιβλήθηκε στο σχολείο αφού είχε πρώτα παραβιαστεί. Το μάθημα 2 ασχολείται με το ερώτημα του σκοπού που εξυπηρετεί η εφαρμογή των κανόνων του σχολείου, και προσφέρει την απάντηση ότι το σχολείο εξυπηρετεί ορισμένα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και το ότι οι κανόνες του σχολείου είναι σημαντικά εργαλεία για να λειτουργεί καλά ένα σχολείο. Το μάθημα 3 κινείται πέρα από τον ορίζοντα της σχολικής εμπειρίας και πραγματεύεται τους κανόνες σε άλλους τομείς της ζωής. Το μάθημα 4, τέλος, διαχωρίζει τους κανόνες από τους νόμους, και ρωτά ποιος θα έπρεπε να έχει την εξουσία να επιβάλει νόμους που όλοι αναμένεται να υπακούμε.

Γ Βασικά ερωτήματα για αναστοχασμό στο Κεφάλαιο 9

Βιώνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Μαθαίνουμε τα δικαιώματα του παιδιού	Εφαρμόζουμε τα δικαιώματα του παιδιού
Εκπαιδευτικός		
Με ποιον τρόπο έχουν βιωθεί οι αρχές των δικαιωμάτων του παιδιού στην τάξη και τη σχολική κοινότητα;	Τι γνωρίζουν τώρα τα παιδιά για τα δικαιωματά τους;	Μαθαίνουμε πώς να αναλαμβάνουμε δράση έξω από το σχολείο: τι μάθανε οι μαθητές για τη μελλοντική τους ζωή;
Οι μαθητές μαθαίνουν πώς να αντιμετωπίζουν την εμπειρία της άνισης κατανομής της εξουσίας. Κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους, αλλά ανακαλύπτουν πως υπάρχουν όρια στο τι μπορούν να επιτύχουν.	Τα δικαιώματα του παιδιού αποτελούν μέρος του κράτους δικαίου, και ως εκ τούτου είναι δεσμευτικά για όλους. Παρόλα αυτά, δεν έχουν εφαρμοστεί πλήρως σε ολόκληρο τον κόσμο.	Για τους μαθητές, αυτή η εμπειρία είναι σημαντική, καθώς θα τους βοηθήσει ως ενήλικους πολίτες στην κοινωνία των πολιτών να αντιμετωπίσουν δυσκολίες σε διαπραγματεύσεις ή πολιτικές ήττες.
Μαθητές		
Πώς έχω βιώσει τα δικαιώματά μου στην τάξη;	Τι έχω μάθει για τα δικαιώματα του παιδιού;	Τι είδους δράση είμαι ικανός να αναλάβω τώρα;
Έχω μάθει να περνάω μέσα από τη δύσκολη διαδικασία της διαπραγμάτευσης δικαιωμάτων και καθηκόντων. Έχω μάθει πώς να αντιμετωπίζω την απογοήτευση και την ήττα.	Γνωρίζω πως τα δικαιώματα αλλά και τα καθήκοντα είναι απαραίτητα για τη συμβίωση. Γνωρίζω, επίσης, πως τα δικαιώματα του παιδιού αποτελούν μέρος αυτού του πλαισίου.	Μπορώ να συζητάω δικαιώματα και υποχρεώσεις, κάνοντας χρήση των γνώσεών μου. Μπορώ να διαπραγματευτώ και να συζητήσω με εκπροσώπους των αρχών, και μπορώ και να διαφωνήσω και να τους ακούσω.

Δ Διαδικασία

Προετοιμασία για το μάθημα 1

Περίπου μία εβδομάδα πριν το πρώτο μάθημα, ο/η εκπαιδευτικός δίνει στους μαθητές την ακόλουθη εργασία: Συλλέξτε πληροφορίες για μια πρόσφατη περίπτωση στην οποία οι σχολικοί κανόνες είχαν παραβιαστεί, και είχε γίνει επίπληκτη σε μαθητή ή είχε τιμωρηθεί (αν είναι δυνατόν, θα πρέπει να βασίζεται σε μια υπόθεση από το σχολείο ή την κοινότητά, αλλά κι άλλα παραδείγματα επιπρέπονται). Κρατήστε σημειώσεις, χρησιμοποιώντας αυτή τη σύντομη σειρά τυποποιημένων ερωτήσεων.

Παραβιάζοντας τους κανόνες του σχολείου - βασικά ερωτήματα:

- Τι έχει συμβεί;
- Ποιοι εμπλέκονται;
- Ποια τιμωρία - αν υπάρχει - έχει δοθεί;

Μάθημα 1: Ένας μαθητής σε μπελάδες (μελέτη περίπτωσης)

Εισαγωγή (οι μαθητές κάθονται στα θρανία τους έτσι ώστε να μπορούν να δουλέψουν σε ομάδες): Μερικοί μαθητές αναφέρουν πληροφορίες που βρήκαν σχετικά με την εν λόγω υπόθεση. Η τάξη πρέπει

να αποφασίσει ποια υπόθεση θα ήθελαν να μελετήσουν σε μεγαλύτερο βάθος (αν είναι δυνατόν, μια υπόθεση από το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον, έτσι ώστε οι μαθητές να κατανοούν ήδη το πλαίσιο και να μην χρειάζεται να μάθουν για αυτό).

Συζήτηση: Τώρα η τάξη θα πρέπει να εντοπίσει το πρόβλημα που διέπει την εν λόγω υπόθεση. Αυτό καθιστά αναγκαίο να αναφερθούν σε έναν σχολικό κανόνα και να τον ερμηνεύσουν. Ο/η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές να κάνουν τις παρατηρήσεις τους (πιθανόν αφού έχουν πρώτα κρατήσει σημειώσεις). Ανάλογα με την υπόθεση, οι απόψεις τους μπορεί να είναι αμφιλεγόμενες, ή μπορεί να συμφωνούν (για παράδειγμα, «Ήταν σχετικά δίκαιο να κάνουμε κάτι», ή «Πιστεύω πως αυτή η τιμωρία είναι μάλλον άδικη/πολύ σκληρή»). Τέλος, ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από έναν μαθητή να συνοψίσει αυτές τις παρατηρήσεις.

Περίληψη από τον/την εκπαιδευτικό: Αν διαπεράσουμε την επιφάνεια ενός τέτοιου περιστατικού, πολύ συχνά, εμφανίζονται σχετικά περίπλοκα προβλήματα. Αυτά απαιτούν πιο λεπτομερή εξέταση, για να μπορέσουμε να καταλάβουμε το περιστατικό από όλες τις πλευρές.

Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει το ακόλουθο φύλλο εργασίας, το οποίο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως βάση συζήτησης, και εργάζονται πάνω στο επιλεγμένο περιστατικό (σε ομάδες των περίπου τεσσάρων μαθητών).

Μελέτη περίπτωσης: ένας μαθητής σε μπελάδες στο σχολείο μας	
1. Τι συνέβη;	
2. Ποιος ανακάλυψε ή ανέφερε την περίπτωση;	
3. Ποιοι εμπλέκονται;	
4. Ποιο είναι το πρόβλημα (Γιατί ήταν απαραίτητο να προστατεύσουμε την εργασία και τη ζωή στο σχολείο;)	
5. Ποιος/οί σχολικοί κανόνες ισχύουν σε αυτή την περίπτωση;	
6. Ποια τιμωρία, αν υπάρχει, έχει δοθεί;	
7. Τι συνέπεια έχει η τιμωρία για τον “ένοχο” και τους άλλους μαθητές;	
8. ...	

Φυσικά, το φύλλο εργασίας μπορεί να τροποποιηθεί ή να επεκταθεί στην ολομέλεια, εάν είναι απαραίτητο.

Οι ομάδες επιλέγουν έναν εκπρόσωπο και, ενδεχομένως, περαιτέρω ρόλους (υπεύθυνος χρόνου, κ.λπ.). Στη συνέχεια, τα μέλη της ομάδας συζητάνε την υπόθεση και σημειώνουν όλες τις ιδέες τους στα φυλλάδια που τους έχουν δοθεί. Ειδικότερα, συζητάνε τις ερωτήσεις 4 και 7, διότι αφορούν το βασικό θέμα γύρω από το πρόβλημα.

Για τον υπόλοιπο χρόνο: Κάθε ομάδα αποφασίζει για τη μορφή και το περιεχόμενο των απαντήσεων στις ερωτήσεις 4 και 7 που θα παρουσιάσει ο εκπρόσωπός τους στην τάξη κατά τη διάρκεια του επόμενου μαθήματος.

Μάθημα 2: Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες; (διάρκεια: περίπου 1 ½ μαθήματα)

Παρουσιάσεις - συζήτηση σχετικά με την εργασία του τελευταίου μαθήματος: ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 4 και 7. Μετά από αυτό, γίνεται μια συζήτηση.

Αφόρμηση:

- Σε τι συμφωνούν οι ομάδες; Πού διαφέρουν οι απόψεις;
- Τι μου άρεσε; Με τι συμφωνώ; Τι δε με ενόχλησε; Τι βρίσκω απαράδεκτο; Γιατί;

Σε γενικές γραμμές, τα ευρήματα των μαθητών (που υποστηρίζονται από τον/την εκπαιδευτικό) πρέπει να είναι: Όλοι απολαμβάνουμε βασικά ανθρώπινα και ατομικά δικαιώματα, που πρέπει, επίσης, να γίνονται σεβαστά στο σχολείο. Για να μπορέσει το σχολείο να υπερασπιστεί τα δικαιώματα αυτά, πρέπει να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ο/η εκπαιδευτικός ή ένας μαθητής μπορεί να συνοψίσει αυτή την ιδέα ως εξής: Ένα σχολείο είναι ένα μέρος όπου πολλοί άνθρωποι, τόσο μικροί και όσο και μεγάλοι, συναντιούνται και εργάζονται από κοινού. Η συνθήκη αυτή πρέπει να οργανωθεί, και απαιτεί κανόνες, συμπεριλαμβανομένου του ότι τα μαθήματα θα πρέπει να αρχίζουν και να τελειώνουν στην ώρα τους με όλους παρόντες, και του/της εκπαιδευτικού, στην τάξη. Επιπλέον, το σχολείο είναι άμεσα υπεύθυνο για μερικά από τα πιο σημαντικά δικαιώματα του παιδιού: και πάνω απ' όλα, το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Σκέψεις και συζήτηση με επίκεντρο το δικαίωμα στην εκπαίδευση: Πού έχει το δικαίωμα αυτό κατοχυρωθεί;

Συζήτηση που μπορεί να υποστηριχτεί από τον/την εκπαιδευτικό, κάνοντας μια σύντομη εισήγηση για τα δικαιώματα του παιδιού και τη σημασία τους στη σχολική ζωή. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ακόλουθο φύλλο εργασίας, το οποίο μπορεί επίσης να μεγενθυθεί, π.χ. σε έναν πίνακα σεμιναρίου ή σε προτζέκτορα:

Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;	
Δικαιώματα του Παιδιού (Σύμβαση ΟΗΕ, 1989)	Ποιοι κανόνες στο σχολείο μας προστατεύουν αυτά τα δικαιώματα;
Άρθρο 13 Ελευθερία της έκφρασης	
Άρθρο 14 Ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας	
Άρθρο 24 Προστασία της υγείας	
Άρθρο 28 Το δικαίωμα στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων της πρόσβασης στην ανωτάτη εκπαίδευση και μέτρων διασφάλισης της τακτικής παρακολούθησης στο σχολείο	
Άρθρο 31 Το δικαίωμα στην ανάπτυξη και τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου	
Άρθρο 33 Προστασία από ναρκωτικές ουσίες	
Άρθρο 37 Προστασία ενάντια στην κακομεταχείριση	

Σκέψεις και συζήτηση σχετικά με το θέμα: «Παρατηρώντας τους κανόνες του σχολείου από τη σκοπιά των δικαιωμάτων του παιδιού: γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;»

Ο/η εκπαιδευτικός γράφει αυτό το θέμα στον πίνακα: «Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;». Μοιράζει ένα αντίγραφο των κανόνων του σχολείου ή της τάξης, έναν μαρκαδόρο και ένα κομμάτι χαρτί σεμιναρίου. Ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί, στη συνέχεια, την εργασία:

- Πρώτα δουλέψτε ατομικά. Διαβάστε τους σχολικούς κανόνες. Προσπαθήστε να συνδέσετε τους κανόνες, όπου είναι δυνατόν, με ένα δικαίωμα του παιδιού.
- Στη συνέχεια, δουλέψτε ως ομάδα. Μοιραστείτε τις ιδέες σας, και προσπαθήστε να συμφωνήσετε ποιοι σχολικοί κανόνες σχετίζονται με ποιο δικαίωμα του παιδιού. Καταγράψτε τα αποτελέσματά σας.
- Πάρτε το φύλλο εργασίας «Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;», και συσχετίστε τα Άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού με τους κανόνες του σχολείου ή της τάξης σας.
- Ορίστε δύο εκπροσώπους για να παρουσιάσουν τα αποτελέσματά σας στην τάξη.

Οι μαθητές παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη. Ο/η εκπαιδευτικός επιμένει σε μια ορθή συλλογιστική, τόσο στην παρουσίαση όσο και σε οποιαδήποτε συζήτηση μπορεί να προκύψει.

Τα τελευταία πέντε λεπτά του μαθήματος, ο/η εκπαιδευτικός εφιστά την προσοχή της τάξης στο θέμα του μαθήματος, στην ερώτηση στον πίνακα: Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες; (Οι μαθητές αναμένεται να συνοψίσουν το αποτέλεσμα του μαθήματος σε μία απάντηση όπως: «Το σχολείο εξυπηρετεί το δικαίωμα του κάθε παιδιού και εφήβου να μορφωθεί», ή: «Οι σχολικοί κανόνες υπάρχουν για να εξασφαλίσουν ότι το σχολείο λειτουργεί ομαλά και αποτελεσματικά για να επιτελέσει τον σκοπό του», κ.λπ.).

Εργασία 1, πιθανόν ως συμπέρασμα του μαθήματος: Γράψτε μια περίληψη με αυτά που μάθατε, σε λίγες γραμμές: α) με θέμα «Ένα σχολείο χωρίς κανόνες...», και β) πάνω στο ερώτημα «Γιατί ένα σχολείο έχει κανόνες;».

Εργασία 2 (Εργασία για το σπίτι, να αντιγραφεί ως φύλλο εργασίας χωριστά ή στο πίσω μέρος του προηγούμενου φύλλου εργασίας):

Μια ολόκληρη ημέρα με κανόνες

Διάλεξε μια μέρα της εβδομάδας. Αυτή τη μέρα κράτησε ημερολόγιο, σημειώνοντας όλους τους κανόνες που έπρεπε να ακολουθήσεις. Σκέψου όλους τους κανόνες που σου υπαγορεύουν πώς να συμπεριφερθείς ή τι πρέπει να κάνεις, για παράδειγμα:

- όταν βρίσκεσαι σπίτι με την οικογένειά σου,
- όταν συναντάς τους φίλους σου,
- όταν αγοράζεις κάτι σε ένα κατάστημα,
- όταν μετακινείσαι στην πόλη.
- κ.λπ.

Σκέψου ποιοι κανόνες έχουν θεσπιστεί ως επίσημοι κανόνες, και ποιοι υπάρχουν ως άγραφοι, άτυποι κανόνες. Για παράδειγμα, οι σχολικοί κανόνες είναι επίσημοι. Κανόνες που μας υπαγορεύουν πώς να συμπεριφερόμαστε στο τραπέζι, ή όταν είμαστε μαζί με την οικογένειά μας, είναι άτυποι.

Ωρα	Κανόνας	επίσημος/άτυπος
...		
07.00		
08.00		
09.00		
10.00		
11.00		
12.00		
13.00		
14.00		
15.00		
16.00		
17.00		
18.00		
19.00		
20.00		
21.00		
22.00		
...		

Μάθημα 3: Ποιος φτιάχνει κανόνες στη ζωή;

Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να διαβάσουν, ως ειδικοί, παραδείγματα από τις εργασίες τους (βλ. παραπάνω), που να συμπεριλαμβάνουν παραδείγματα τόσο επίσημων όσο και άτυπων κανόνων.

Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει δύο παραδείγματα, και τα γράφει στον πίνακα σε ένα απλό πινακάκι που έχει ήδη προετοιμάσει:

Είδος κανόνα	Περιεχόμενα	Θεσπίστηκε από ...	Επιβλήθηκε από ...
Επίσημος κανόνας (για παράδειγμα νόμος):	Απαγορεύεται να διασχίσεις τον δρόμο όταν το φανάρι είναι κόκκινο.		
Άτυπος κανόνας	Δεν πρέπει να ρεύεσαι στο τραπέζι		

Ο/η εκπαιδευτικός προσκαλεί τους μαθητές να εκφράσουν τις σκέψεις τους στις δύο άδειες στήλες, καθώς και σκέψεις σχετικά με τις κυρώσεις που θεωρούν πως χρειάζεται να επιβληθούν σε περίπτωση παραβίασης ενός κανόνα. Ο κανόνας της κυκλοφορίας – στην πραγματικότητα ένας νόμος – θα αποδειχθεί σχετικά απλός: Θεσπισμένος από το Υπουργείο Συγκοινωνιών (προσχέδιο) και το Κοινοβούλιο (νομοθεσία). Επιβάλλεται από την αστυνομία, και αν είναι απαραίτητο, τα δικαστήρια (για παράδειγμα, με πρόστιμα). Πιο δύσκολοι (αλλά ίσως πιο ενδιαφέροντες, για χάρη της συζήτησης) είναι οι άγραφοι κανόνες, π.χ να μη ρευόμαστε στο τραπέζι. Οι συνέπειες σε αυτή την περίπτωση προκύπτουν από την οικογένεια και την κουλτούρα. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να δώσει στους μαθητές την ευκαιρία να ενεργήσουν ως ειδικοί, ζητώντας από πολλούς μαθητές να συμμετάσχουν στη συζήτηση της ολομέλειας. Οι πληροφορίες προστίθενται στον πίνακα.

Οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες των τεσσάρων ή πέντε. Εργασία: Μοιραστείτε τα παραδείγματά σας, στα φυλλάδια εργασίας, για τους άτυπους κανόνες, και βρείτε πώς επιβάλλονται αυτοί οι κανόνες και ποιες συνέπειες υπάρχουν αν παραβιαστούν. Επιπλέον: Υπάρχουν κανόνες που είναι ειδικοί σε σχέση με το φύλο, τις νόρμες, ή ακόμα και τους νόμους;

Τα αποτελέσματα συγκεντρώνονται στην ολομέλεια. Πιθανά σημεία για να επικεντρωθείτε κατά τη διάρκεια της συζήτησης:

- Τύπος και κατάταξη των άγραφων κανόνων εντός της ομάδας (με παραδείγματα).
- Ποιος καθορίζει ή τροποποιεί άγραφους κανόνες και συνέπειες στην περίπτωση που παραβιάζεται ένας νόμος;
- Ειδικοί άγραφοι κανόνες σε σχέση με το φύλο.
- Ποιες δυνατότητες έχουμε να καθορίσουμε ή να τροποποιήσουμε κανόνες; Πότε και πού μπορούμε να έχουμε λόγο;

Μάθημα 4: Ποιος θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να θεσπίσει νόμους; (Κανόνες για τη θέσπιση νόμων)

Το μάθημα ξεκινάει με μια επανάληψη των διαπιστώσεων του προηγούμενου μαθήματος, στο οποίο οι μαθητές εξέτασαν άτυπους κανόνες και νόμους. Σε αυτό το μάθημα, θα εξετάσουν πιο προσεχτικά το πώς θα έπρεπε να φτιάχνονται οι νόμοι.

Αφόρμηση: Ο/η εκπαιδευτικός δίνει το παρακάτω παράδειγμα νόμου (το γράφει στον πίνακα):

§1 Όλοι οι άντρες που είναι γεννημένοι τον Απρίλιο δεν χρειάζεται να πληρώνουν φόρους.

Συζήτηση: Οι μαθητές μπορούν να σχολιάσουν ελεύθερα, με παρακίνηση, αν είναι απαραίτητο, από μερικές ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Οι ιδέες τους μπορούν να εστιάσουν σε σημεία, όπως τα παρακάτω:

- Αυτός ο νόμος είναι άδικος, καθώς αποτελεί παραβίαση της αρχής της μη-διάκρισης.
- Κάνει διάκριση ενάντια σε διάφορες ομάδες (σε όλες τις γυναίκες, όχι μόνο όσες είναι γεννημένες τον Απρίλιο).
- Εξυπηρετεί τα συμφέροντα μιας μικρής ομάδας ανθρώπων - αντρών που είναι γεννημένοι τον Απρίλιο.
- Οι νόμοι πρέπει να υπηρετούν το καλό όλων. Για τον λόγο αυτό, νόμοι σαν αυτόν πρέπει να αποτρέπονται.
- Άδικοι νόμοι θα σπείρουν συγκρούσεις σε μια κοινότητα, και μπορεί ακόμη και να την καταστρέψουν.

Οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες των τεσσάρων ή πέντε. Εργασία: οι μαθητές θα πρέπει να συζητήσουν ποιοι κανόνες και αρχές είναι απαραίτητες για να προσφέρουν προστασία ενάντια σε άδικη νομοθεσία. Θα πρέπει να συμφωνήσουν σε όχι περισσότερα από τρία στοιχεία για την παρουσίαση που θα ακολουθήσει.

Παρουσίαση, συζήτηση, σύγκριση στην ολομέλεια.

Ποιος φτιάχνει στην πραγματικότητα τους νόμους στη χώρα μας; Συγκέντρωση των προηγούμενων γνώσεων των μαθητών, σύνοψη των σκέψεων/σύντομη παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό. Κύρια θέματα: Το σύνταγμα περιλαμβάνει ανθρώπινα δικαιώματα, όπως την αρχή της ισότητας και την προσωπική ελευθερία. Περιέχει, επίσης, ένα τμήμα που ορίζει ποιος μπορεί να δημιουργήσει νόμους - στις περισσότερες χώρες αυτό είναι ένα σώμα αντιπροσώπων που θεσπίζουν νόμους κατά πλειοψηφική ψήφο. Οι αντιπρόσωποι αυτοί πρέπει να θέσουν υποψηφιότητα για τις εκλογές και, ως εκ τούτου, υπόκεινται σε έλεγχο από τους πολίτες. Μερικοί νόμοι έχουν συσταθεί με άμεση ψηφοφορία σε κάλπη.

Ενδεχομένως μια καταληκτική συζήτηση με ανασκόπηση όσων έμαθαν οι μαθητές σε αυτό το κεφάλαιο, και μια ματιά στις μελλοντικές προοπτικές της ζωής ενός νεαρού ενήλικα σε μια κοινωνία που διαμορφώνεται από κανόνες και νόμους.